

EXAMENSARBETE

Våren 2014

Sektionen för Hälsa och Samhälle
Företagsekonomi Revisor/Controller

Bestyrkande av hållbarhetsredovisningar

- En studie om sambandet mellan olika faktorer och
bestyrkande

Författare

Millie Åberg

Handledare

Eva Lövstål

Examinator

Pernilla Broberg

Sammanfattning

Under de senaste årtiondena har det vuxit fram en ökad medvetenhet gällande den hållbara utvecklingen. Som en följd av denna ökade medvetenhet väljer en del företag att implementera hållbart arbete i sina verksamheter. Detta arbete kan företagen sedan redovisa i en frivillig så kallad *Hållbarhetsredovisning*. Men precis som vid finansiell information finns en osäkerhet kring reliabiliteten i den information som presenteras, något som skulle kunna åtgärdas om företagen låter en utomstående tredje part bestyrka hållbarhetsredovisningen. Då bestyrkandet av hållbarhetsredovisningar inte är reglerat i samma utsträckning som bestyrkande av finansiell information vilket visar sig i att det dels är frivilligt men också genom att det finns möjlighet att välja andra bestyrkandegivare än revisorer.

Syftet med denna studie är att se om det finns ett samband mellan utvalda faktorer och företagens val att låta bestyrka sina hållbarhetsredovisningar samt val av bestyrkandegivare. Utifrån detta syfte valdes en kvantitativ metod där insamlingen av data bestod i skriftliga källor i form av hållbarhets-och årsredovisningar från 2013.

Utifrån de data som samlats in gjordes sedan analyser och jämförelser med de hypoteser som formats gällande påverkansfaktorerna *lönsamhet*, *storlek*, *användande av GRI* samt *branschtillhörighet*. Resultaten visar att faktorer hos företag som bestyrkte var; låg lönsamhet, högt antal anställda, hög omsättning och hög balansomslutning. Samma faktorer kunde urskiljas för de företag som valde revisorer som bestyrkandegivare. När det gällde branschtillhörighet var det inte endast sociala-och miljökänsliga branscher som valde att bestyrka hållbarhetsredovisningen. Däremot var det dessa branscher som valde revisorer som bestyrkandegivare.

Eftersom liknande studier gällande företag på Stockholmbörsen är få, kan denna studie bidra till kunskap om bestyrkande av hållbarhetsredovisningar för dessa företag.

Nyckelord: Bestyrkande, bestyrkandegivare, hållbarhetsredovisning, GRI, företagsfaktorer och kvantitativ.

Abstract

During the last decades the consciousness regarding sustainable development has grown. As a part of this growing consciousness some companies choose to implement sustainability work into their corporations. The companies that choose to do this can also report their sustainability work in a *Sustainability report*. But as well as with financial information there is an uncertainty regarding the reliability in the information, which could be fixed if the companies would let the sustainability report be assured by an independent third party. The assurance of sustainability reports are not as regulated as for the financial information, this is shown in that the assurance is voluntary and that there are different types of assurance providers.

The purpose of this study was to see if certain factors influence companies concerning assurance of sustainability reports and concerning the type of assurance provider chosen. Do to the purpose of the study a quantitative method was chosen, in which the data was collected through documents such as sustainability reports and annual reports from 2013.

The data that was collected was then analyzed and tested in relations to the formed hypothesis regarding the corporate factors; *profitability, size, use of GRI* and *industry*. Corporate factors in companies that had assured their sustainability reports were; low profitability, a high number of employees, high number in sales and high number in total assets. The same factors were found in the companies that had chosen an auditor as assurance provider. Regarding the industries, it was not companies in social-and environmental industries that assured their sustainability reports but those industries did choose to hire an auditor as the assurance provider.

Since similar studies regarding companies on Stockholmsbörsen are scarce, this study may contribute to further knowledge concerning assurance of sustainability reports for these companies.

Keywords: Assurance, assurance provider, sustainability report, GRI, corporate factors and quantitative.

Förord

Det har varit tio tuffa, intensiva veckor. Många prövningar och motgångar men som i slutändan har lett till att jag lärt mig mycket och utvecklats på många sätt.

Have Faith, that things will work out, maybe not how you planned but how it's meant to be...

Kristianstad, 2014

Millie Åberg

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Introduktion till ämnet.....	1
1.2 Problemdiskussion	3
1.3 Problemformulering	5
1.4 Syfte.....	5
1.5 Disposition.....	6
2. Vetenskaplig metod	7
2.1 Vetenskapligt angreppssätt	7
2.2 Forskningsansats.....	7
2.3 Forskningsmetod.....	8
2.4 Litteratursökning och teoriperspektiv	9
3. Teoretisk referensram och hypoteser	10
3.1 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning	10
3.1.1 Bestyrkandeuppdrag och dess syfte	10
3.1.2 Bestyrkandegivare	12
3.1.3 Hållbarhetsredovisning och bestyrkande i Sverige	13
3.2 Påverkansfaktorer och hypotesutformning.....	14
3.2.1 Lönsamhet.....	14
3.2.2 Storlek	15
3.2.3 Branschtillhörighetens betydelse.....	16
3.2.4 Användande av GRI.....	17
4. Empirisk metod	18
4.1 Forskningsstrategi	19
4.1.1 Tidsram	19
4.1.2 Population och urval	19
4.2 Etiska beaktanden.....	20
4.3 Datainsamlingsmetod	20
4.3.1 Beroendevariabler	21
4.3.2 Operationalisering av oberoende variabler	21
4.4 Statistisk bearbetning.....	22

4.5 Bortfallsanalys.....	22
4.6 Reliabilitet och validitet.....	23
5. Empirisk analys	24
5.1 Beskrivande statistik	24
5.2 Logistic regression	27
5.3 Bivariat analys.....	30
5.4 Hypotesprövning	33
5.4.1 Lönsamhet.....	33
5.4.2 Storlek	33
5.4.3 Branschtillhörighet	34
5.4.4 Användande av GRI.....	35
5.5 Sammanfattning av hypotesprövning	35
6. Diskussion och slutsats	36
6.1 Sammanfattande diskussion och slutsats	36
6.2 Teoretiskt bidrag.....	39
6.3 Samhälleliga följder.....	39
6.4 Kritik mot studien	39
6.5 Förslag till fortsatt forskning	40
Källförteckning	41

Tabellförteckning

Tabell 4.1 Bortfallsanalys.....	23
Tabell 5.1 Antal och andel företag per bransch.....	24
Tabell 5.2 Antal och andel upprättade hållbarhetsredovisningar per bransch.....	25
Tabell 5.3 Antal och andel företag som använder GRI's riktlinjer	25
Tabell 5.4 Antal och andel företag med bestyrkt hållbarhetsredovisning	26
Tabell 5.5 Antal och andel revisorer och icke-revisorer	26
Tabell 5.6 Beskrivande statistik av oberoende intervallskalevariabler	27
Tabell 5.7 Korrelations/Multikollinearitets test	28
Tabell 5.8 Logistic regression - Bestyrkande	29
Tabell 5.9 One sample t-test - Intervallvariabler.....	31
Tabell 5.10 Fischers exact test; Bestyrkandegivare/GRI.....	33
Tabell 5.11 Sammanfattning av hypotesprövning.....	35

1. Inledning

I detta kapitel introduceras studiens ämne. Vidare förs en problemdiskussion som mynnar ut i en problemformulering. Avslutningsvis finns studiens syfte och disposition presenterat i detta kapitel.

1.1 Introduktion till ämnet

Under de senaste årtionden har samhällets förväntningar på företagens ansvarstagande ökat kraftigt. Begreppet *hållbar utveckling* har som en följd av detta blivit högst relevant. Tack vare Brundtlandrapporten, *the Brundtland Report of the World Commission for Environment and Development*, har begreppet fått den universella definitionen: ”*Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.*” (Ruhnke & Gabriel, 2013, s. 1064; FN, 2012). Som ett svar på de ökade förväntningarna om ansvarstagande har sedan början av 1990-talet antalet företag som redovisar frivillig icke-finansiell information ökat dramatiskt (Deegan & Unerman, 2011). 1994 myntade John Elkington begreppet *Triple bottom line*, med vilket han menade att förutom att endast redovisa finansiell information bör företagen även redovisa icke-finansiell information bestående av två delar; socialt ansvarstagande och miljöansvarstagande (The Economist, 2009). Rapporten innehållande den typen av information benämns idag främst *hållbarhetsredovisning* (Deegan & Unerman, 2011). Hållbarhetsredovisningen har idag blivit en standard hos stora, multinationella företag i flera länder och branscher (Deegan & Unerman, 2011). År 2013 var det cirka 71 procent av världens 4100 största bolag som upprättade separata hållbarhetsredovisningar, en ökning på sju procentenheter jämfört med 2011. Motsvarande siffra för Sverige 2013 var 79 procent (KPMG, 2013).

I november 2007 blev Sverige det första landet i världen med att statliga bolag enligt lag är skyldiga att upprätta en hållbarhetsredovisning och detta enligt riktlinjer från Global Reporting Initiative¹, (GRI) (Regeringen, 2010). Enligt Åse Bäckström, chef för hållbarhetstjänster på KPMG Sverige, finns det en tydlig skillnad mellan exempelvis Sverige

¹ GRI; en ledande organisation inom hållbarhet. De har utvecklat ett ramverk med internationella riktlinjer för vad en hållbarhetsredovisning bör innehålla och är idag det mest använda standarden för hållbarhetsredovisningar (GRI, 2014).

och Danmark gällande hållbarhetsredovisning då det i Danmark är hela 99 procent av företagen som rapporterar. Den stora andelen hållbarhetsredovisningar i Danmark är en utveckling av den utbredda regleringen som finns där (SvD, 2013), till skillnad från i Sverige.

Den ökade mängden företag som upprättar hållbarhetsredovisningar innebär inte nödvändigtvis att företag blivit bättre i sitt hållbarhetsarbete. Det är svårt för intressenter att avgöra om det handlar om marknadsföring eller företagens egentliga ansvarstagande (Laufer, 2003), det uppstår ett trovärdighetsgap (Dando & Swift, 2003). Även om företag följer GRI's riktlinjer för upprättande av hållbarhetsredovisningar, och på så vis har hög kvalitet på redovisningens innehåll, kvarstår problemet med trovärdighetsgapet. Därmed kan en oberoende tredje part anlitas för att säkerställa att hållbarhetsinformationen är trovärdig (Laufer, 2003). Ett bestyrkande, en försäkran om att företagsledningens utsaga är rimlig och riktig (Carrington, 2010), gör företagets hållbarhetsinformation mer tillförlitlig och förstärker användarens tilltro till den (Gillet, 2012; Mock, et al. 2007; Hodge, Subramaniam & Stewart, 2009).

Lagreglering angående bestyrkande är för närvarande inte lika utbredd för hållbarhetsredovisningar som vid finansiell information. Detta trots att det i en del länder numera blivit obligatorisk för vissa företag att upprätta en hållbarhetsredovisning (Mock, Strohm & Swartz, 2007). Även om det finns en brist gällande regleringen för bestyrkande syns ändå en utveckling i intresset att få informationen i hållbarhetsredovisningar bestyrkt av oberoende kontrollinstanser (Menatti & Toccafondi, 2011). Förutom att öka trovärdigheten för hållbarhetsredovisningen med ett bestyrkande kan det även leda till förbättrad kvalitete på den redovisade miljörapporten (KPMG, 2011b). Pålitlighet är en betydande faktor när det gäller redovisningssystem, såväl finansiella som miljörelaterade. Användaren av ett redovisningssystem måste känna tillit till den information som behandlas av denna (Bergström, Catusús & Ljungdahl, 2002). Ett bestyrkande av hållbarhetsredovisningen kan därmed vara viktigt för företaget. KPMG visar att omkring 50 procent av de största bolagen i världen samt 42 procent av de största svenska bolagen lät bestyrka sina hållbarhetsredovisningar under 2011 (KPMG, 2011b). Som ett led i den bristande lagregleringen finns det för närvarande olika former av bestyrkandegivare när det kommer till bestyrkande av hållbarhetsinformationen, till skillnad från finansiell revision som endast görs av revisorer (Perego & Kolk, 2012).

1.2 Problemdiskussion

Många studier har gjorts angående bestyrkande av företags icke-finansiella information. De första studierna inom detta område undersökte endast hur utvecklingen såg ut när det kom till att anlita en tredje part för bestyrkandet (se Park & Brorson, 2005; Deegan, Cooper & Shelly, 2006) samt vilka standarder som fanns att använda vid bestyrkandet (se Beets & Southern, 1999). På senare år har forskning om vilka faktorer som påverkar valet att låta bestyrka hållbarhetsredovisningen blivit vanligare. Ruhnke och Gabriel (2013) undersöker i sin studie hur storleken på företaget, användning av GRI's riktlinjer vid upprättande av hållbarhetsredovisningen, en CSR²-avdelning och avkastning på tillgångar påverkar företag i valet att låta bestyrka sin hållbarhetsinformation. Enligt dem har storleken på företaget inflytande när det gäller valet att låta bestyrka medan Perego och Kolk (2012) får fram i sin studie att storleken inte har betydelse. En annan faktor som undersökts är huruvida företagens branschtillhörighet påverkar valet att låta bestyrka hållbarhetsinformationen (se bland annat Perego & Kolk, 2012; Mock et al., 2007, Deegan et al., 2006). Vid undersökande av branschtillhörighet är företag inom branscher med stor social-och miljöpåverkan mer frekventa när det gäller att låta bestyrka hållbarhetsinformationen (Mock et al., 2007; Simnett, Vanstraelen & Chua, 2009, Park & Brorson, 2005).

Tidigare empiriska studier visar att det finns ett positivt samband när det gäller bestyrkande av finansiell information och informationsanvändarens beslutstagande, (Hodge et al., 2009) om bestyrkandet är gjort av en oberoende tredje part säkras på så sätt objektiviteten samt trovärdigheten (Gillet, 2012). Det antas ha liknande effekt när det gäller bestyrkande av hållbarhetsinformation (Hodge et al., 2009). Park och Brorson (2005) är av samma åsikt, de säger att företag anlitar en oberoende granskare på grund av att de vill skapa trovärdighet men även på grund av att de vill svara på förväntningar från intressenter och förbättra den interna rapporteringen och prestationen på företaget. Däremot menar de att kostnaden för bestyrkandet samt okunskap om upprättande av hållbarhetsredovisningar kan leda till en motvillighet att låta bestyrka redovisningen.

² Corporate Social Responsibility, CSR; ett koncept där företag frivilligt integrerar sociala och miljöfrågor i sin verksamhet (Deegan et al., 2011).

Då det finns olika bestyrkandegivare när det gäller icke-finansiell information har även studier gjorts beträffande företagens val av dessa. Mock et al. (2007) undersökte 130 företag, som mellan 2002 och 2004 upprättade hållbarhetsredovisningar. Deras analys tyder på att beståndsdelar i hållbarhetsrapporterna har ett positivt samband med den typ av bestyrkandegivare som väljs för uppdraget. Vidare har det undersökts även här om hur företagens storlek kan påverka valet av bestyrkandegivare. Simnett et al. (2009) hävdar att stora företag väljer revisorer som bestyrkandegivare, å andra sidan menar Moroney, Windsor och Aw (2012) att det inte finns ett samband mellan storleken på företagen och val av bestyrkandegivare. Skillnaden mellan dessa studier är att Simnett et al., (2009) inkluderade företag från 31 länder medan Moroney et al., (2012) endast använde sig att företag i Australien. Enligt Simnett et al., (2009) är företag i länder, som är intressentorienterade³, mer troliga att använda sig av revisorer för bestyrkandeuppdraget än andra. Skillnaden i resultatet för de både studierna kan därmed vara en följd av de länder som Simnett et al., (2009) valt att inkludera i sin studie istället för storleken på företagen.

Svenska företag har ännu inte studerats i större utbredning gällande olika faktorer, exempelvis storlek och branschtillhörighet, påverkan på bestyrkande av hållbarhetsredovisningar (Park & Brorson, 2005). En studie för Sveriges börsnoterade bolag vore intressant då Sverige enligt KPMG är högt upp på listan över länder med stor andel upprättade hållbarhetsredovisningar, trots ett icke-existerande lagkrav (KPMG, 2013). Deegan et al. (2006) kritiserar dem internationella studier som gjorts inom ämnet och menar att det finns variation inom länder och inte bara internationellt. Därmed kan det vara intressant att studera företag i Sverige när det gäller hur speciellt utvalda faktorer påverkar bestyrkandet och val av bestyrkandegivare.

Efter genomgång av tidigare forskning ökar medvetandet om den kunskapslucka som råder gällande undersökningar av företag i Sverige. Det står även klart att det saknas studier som berör hur olika faktorer kan påverka företagen i val av bestyrkandegivare. Denna studie kommer således att undersöka om företagsspecifika faktorer i form av **lönsamhet**, **storlek**, **branschtillhörighet** men även användande av **GRI's riktlinjer**, påverkar när det kommer till bestyrkande och val av bestyrkandegivare. Dessa påverkansfaktorer är vanligt förekommande vid undersökningar av det aktuella fenomenet, vilket nämndes i problemdiskussionen ovan.

³ Intressentorienterat land; där en bred skara av intressenter kan uppfattas av samhället som att ha ett legitimt intresse i företagets aktiviteter (Simnett et al., 2009).

Men kombinationen av faktorerna är inte tidigare använd vid undersökningar av börsföretag i Sverige.

1.3 Problemformulering

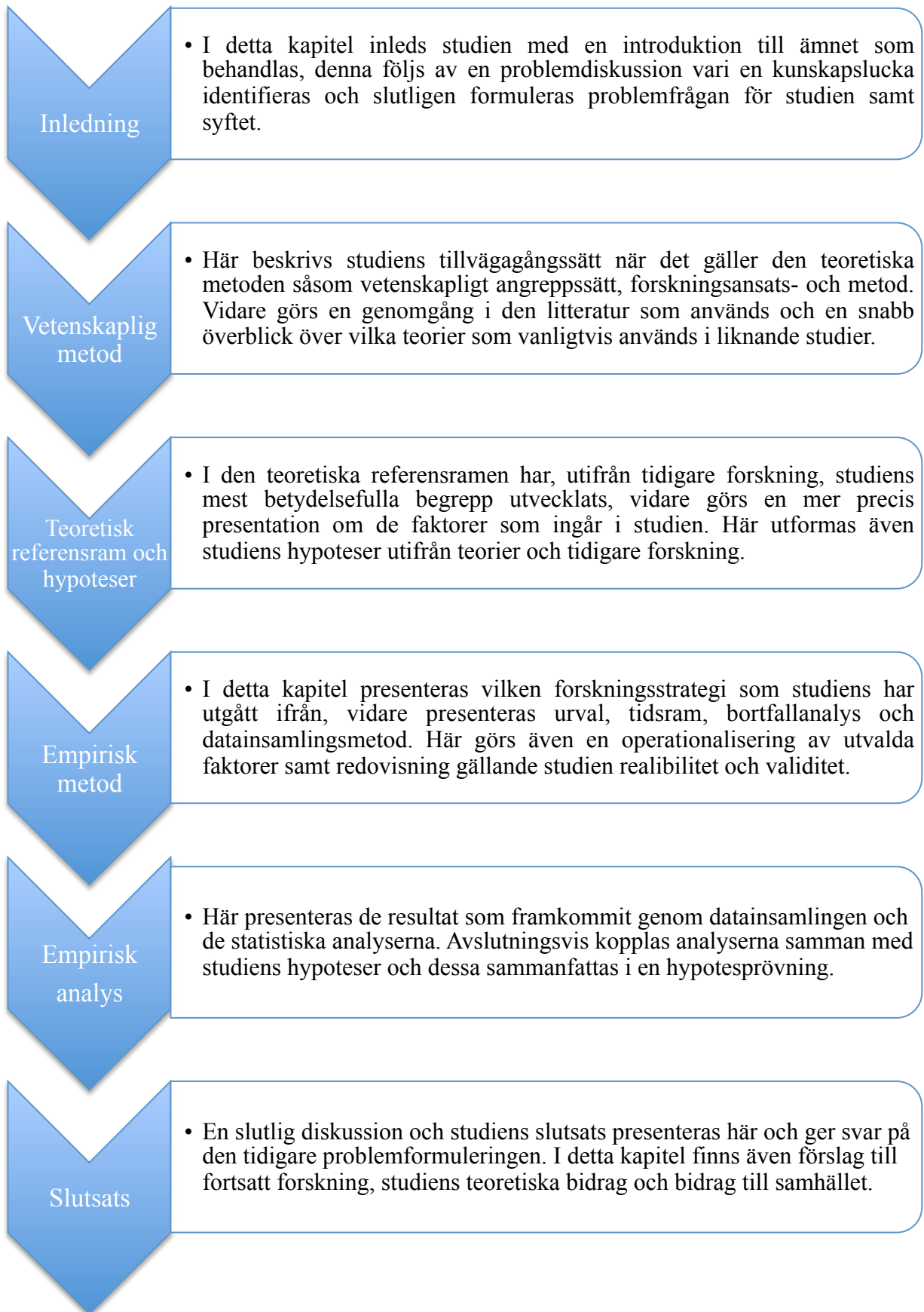
Ovanstående problemdiskussion har lett till följande problemformulering.

Vilken påverkan kan utvalda faktorer ha gällande valet att låta bestyrka hållbarhetsredovisningen samt valet av bestyrkandegivare, för företag noterade på Stockholmsbörsen?

1.4 Syfte

Syftet med denna uppsats är att förklara om det finns ett samband mellan utvalda faktorer och valet att låta bestyrka hållbarhetsredovisningar och valet av bestyrkandegivare.

1.5 Disposition

2. Vetenskaplig metod

I detta kapitel presenteras inledningsvis det vetenskapligt angreppssätt som studien utgår ifrån, vidare presenteras även forskningsmetod och forskningsansats. I slutet av kapitlet beskrivs litteratursökningen och det görs en snabb redovisning av vanligt förekommande teorier för ämnet.

2.1 Vetenskapligt angreppssätt

Studien utgår ifrån ett positivistiskt angreppssätt. Positivism är en samhällsvetenskaplig utgångspunkt som använder naturvetenskapens forskningsmodell i forskandet av den sociala världen. Modellen baserar sig på att det i den sociala världen, precis som i naturen, finns mönster, regelbundenheter, orsaker och följder. Syftet för positivisterna är att upptäcka dessa mönster regelbundenheter (Denscombe, 2000) och på så sätt förklara samband (Olsson & Sörensen, 2007). Genom ett positivistiskt angreppssätt finns möjligheter att hitta orsaker och följder gällande de påverkansfaktorer som kommer att undersökas och bestyrkandet, detta kan leda oss till att förklara sambandet mellan faktorerna och bestyrkandet.

Ett alternativt angreppssätt är det hermeneutiska, där man genom tolkning försöker förstå människors situationer och mänskliga erfarenheter (Olsson & Sörensen, 2007). Studien syftar till att förklara ett samband mellan faktorer och bestyrkande och bestyrkandegivare. Det finns därmed fler kopplingar till ett positivistiskt angreppssätt.

2.2 Forskningsansats

Det finns tre möjliga forskningsansatser att använda *induktion*, *deduktion* och *abduktion*. En induktiv ansats har sin utgångspunkt i empiriskt material och utifrån dessa byggs slutsatser (Alvehus, 2013) och teorier. Den induktiva ansatsen är vanlig vid användande av kvalitativa metoder (Olsson & Sörensen, 2007). En deduktiv ansats utgår från teoretiska föreställningar, hypoteser, som sedan testas mot insamlat empiriskt material (Alvehus, 2013) vanligt inom den kvantitativa metoden (Olsson & Sörensen, 2007). Den tredje ansatsen är abduktion som innebär en växling mellan empirisk och teoretisk reflektion, en kombination av deduktion och induktion (Alvehus, 2013). Studien är tänkt att utgå ifrån befintliga teorier och utifrån dem

deduceras hypoteser⁴ som sedan testas mot det empiriska material som samlats in. Således kommer en deduktiv ansats anammats i studien.

2.3 Forskningsmetod

Då syftet med studien är att förklara om utvalda faktorer påverkar andra variabler (bestyrkande, bestyrkandegivare) är en kvantitativ metod användbar. En kvantitativ metod kan kännetecknas genom att det är siffror som används som analysenhet, den associeras ofta med storskaliga studier och en förutbestämd forskningsdesign (Denscombe, 2000). En kvantitativ forskning kan delas in i *deskriptiva* (beskrivande) och *explanativa* (förklarande eller experimentella) projekt. De explanativa projekten studerar ett orsakssamband mellan variabler (Olsson & Sörensen, 2007). Syftet med denna studie följer därmed det som förklaras som ett explanativt projekt då ett orsakssamband mellan variabler ska studeras. I studien kommer företeelser iakttas som sedan omvandlas till siffror och därefter analyseras med hjälp av statistiska metoder. Empirisk data för studien samlas in från alla företag noterade på Stockholmsbörsen vilket resulterar i större kvantitet som också är vanligt för en kvantitativ metod. Vidare kommer en förutbestämd forskningsdesign utformas innan studiens början, där hypoteser kommer bestämma den precisa karaktären av studien.

En annan forskningsmetod är den kvalitativa metoden som istället kännetecknas av att ord används som den centrala analysenheten, den associeras med småskaliga studier samt en öppen forskningsdesign (Denscombe, 2000). Vanligtvis används det hermeneutiska angreppssättet vid kvalitativa studier (Olsson & Sörensen, 2007). Då upprättande och bestyrkande av hållbarhetsredovisningar inte är lagstadgad fanns det anledning att anta att antalet bestyrkta redovisningar inte skulle vara stort. Därmed bygger studien på en storskalig undersökning för att på så sätt försöka fånga upp de som har låtit upprätta och bestyrka hållbarhetsredovisningar. Däremot finns en kännedom om att en kvalitativ undersökning skulle kunna leda till att ytterligare påverkande faktorer skulle framgå samt att en kvalitativ studie skulle kunna ge en bättre förståelse kring företagens val att låta bestyrka hållbarhetsredovisningen.

⁴ Hypotes kan definieras som ett påstående, härlett ur en teori, som kan testas för kausalitet eller associering med hjälp av empirisk data (Deegan & Unerman, 2011).

2.4 Litteratursökning och teoriperspektiv

I den inledande fasen i forskningsprocess användes Högskolan Kristianstads databas Summon@HKR för att söka efter litteratur. Huvudsökorden som användes på Summon@HKR var; *assurance, sustainability reports, third-party assurance, corporate environmental reports* och *GRI*. Huvudsakligen koncentrerades litteraturen kring vetenskapliga artiklar vid informationssökningen, då dessa stärker tillförlitligheten i informationen. Genom att läsa igenom sammanfattningen på de artiklarna som gav träff valdes sedan artiklar ut som var relevanta för studien. I dessa artiklar behandlades bland annat; om det fanns samband mellan företagsspecifika faktorer och bestyrkande, bestyrkandets utveckling samt standarder för bestyrkande. Vidare har även annan litteratur från Malmö stadsbibliotek som bland annat behandlar ämnena *Hållbarhetsredovisning* och *Bestyrkande* använts. Detta för ytterligare bygga på bakgrund och förståelse för det aktuella ämnet. Litteratur från tidigare högskolekurser har också använts i studien. Med hjälp av all funnen litteratur utformades sedan problemdiskussionen, den teoretiska referensramen samt hypoteserna.

I de internationella studierna undersöks bestyrkandet ur ett *agentteori*-perspektiv medan andra hävdar att behovet av bestyrkande kommer från ett legitimitetssökande eller från institutionella påtryckningar (Zorio et al., 2013). I den litteratur studien utgått ifrån har forskarna använt dessa teorier när de förklarar de undersökta faktorerna. Ruhnke och Gabriel (2013) använder sig utav agentteorin när de förklarar inverkan av företagens lönsamhet och storlek när det gäller bestyrkande av hållbarhetsredovisningar. Vidare använder sig Perego och Kolk (2012) av *institutionell teori* och *legitimitetsteorin* när de söker förklaringar till varför företag inom sociala-och miljö känsliga branscher använder sig av bestyrkande i större utsträckning än företag i andra branscher. Enligt Deegan och Unerman (2011) kan legitimitetsteorin och institutionell teori tillhandahålla forskare med förklaringar och förutsägelser gällande beslutsfattande, exempelvis beslut att upprätta hållbarhetsredovisning eller att låta den bestyrkas. Vidare kan även *positiv redovisningsteori* (PAT) användas för att förklara varför företagsledningar väljer ett visst redovisningssätt över ett annat.

3. Teoretisk referensram och hypoteser

I detta kapitel kommer relevanta begrepp för studien presenteras samt en mer utförlig beskrivning av de faktorer som ska ingå i studien. Med hjälp av tidigare forskning och teorier deduceras sedan studiens hypoteser.

3.1 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning

Hållbarhetsredovisningar har på senare tid blivit kritiserade för att inte redovisa företagens egentliga hållbarhetsarbete utan istället innehålla information som ger företagen ökat värde utan att nödvändigtvis vara korrekt. Därför har bestyrkande gjort av tredje part efterfrågats av redovisande företag, föreslagits av bestyrkandegivare och stöttats av andra grupper som en del i processen för att öka trovärdigheten (Tann-Sonnerfeldt, 2011). Målet för bestyrkande av hållbarhetsredovisning är att tredje part ska granska dess information, kontrollera ifall informationen upprättats i enlighet med lämpliga kriterier och utifrån detta uttrycka en slutsats (FAR, 2010).

3.1.1 Bestyrkandeuppdrag och dess syfte

För revisorer kan ett granskningsuppdrag delas in i tre kategorier; *revision*, *översiktlig granskning* samt *granskning enligt särskild överenskommelse*. De två första kategorierna är bestyrkandeuppdrag där revisorn uttrycker en slutsats med viss grad av säkerhet, dessa uppdrag följer speciella ramverk för bestyrkande (FAR, 2010). Vid bestyrkande av hållbarhetsredovisningar används i Sverige standarden RevR 6, ”*Bestyrkande av hållbarhetsredovisning*” (Frostensson, Helin & Sandström, 2012) som vägledning vid bestyrkandeuppdrag. Standarden används både för bestyrkandeuppdrag vars mål är att avge ett bestyrkande med hög men inte absolut säkerhet, *revision*, men också för uppdrag där målet är att avge ett bestyrkande med begränsad säkerhet, *översiktlig granskning* (FAR, 2010). Sett ur ett internationellt perspektiv finns det ett flertal organisationer som är med i utvecklingen av riktlinjer och standarder för denna typ av bestyrkande (Zorio, Benau-Garcia & Sierra, 2013) det är dels privata organisationer men även internationella revisionsorganisationer och nationella institutioner (Ruhnke & Gabriel, 2013). Enligt Perego och Kolk (2012) uppfyller organisationernas standarder olika behov och används de tillsammans, kan de komplettera varandra hellre än motverka varandra. Ett bestyrkande kan därmed göras utifrån mer än RevR 6 standarden som revisorer i Sverige använder. I nuläget finns det tre internationella ramverk

som dominerar, det första är AA1000 Assurance Standards (AA1000AS) lanserat mars 2003 av *Institute of Social and Ethical AccountAbility*. Det andra är ISAE3000 av *International Auditing and Assurance Standards Board* (IAASB⁵) som är till för revisorer och till sist är det GRI's senaste ramverk från 2006 som förutom riktlinjer för upprättande av hållbarhetsredovisningar även innehåller riktlinjer för bestyrkande av dessa. Tann-Sonnerfeldt (2011) nämner att RevR6 tidigare speglade det internationella ramverket ISAE3000 med undantaget att RevR6 innehåller riktlinjer för ett specifikt område till skillnad från ISAE3000 som endast ger generella riktlinjer för bestyrkande. Efter en uppdatering av RevR6 i december 2008 byttes däremot innehållet ut mot en direkt översättning av det holländska ramverket NIVRA 3410N "Assurance Engagement Relating to Sustainability Reports". Detta efter IFAC's uttalande om att detta ramverk skulle användas för att utveckla internationella standarder och för att det holländska ramverket även var mer i linje med GRI's riktlinjer (Tann-Sonnerfeldt, 2011; FAR, 2010).

När det gäller hållbarhetsredovisning finns en mängd olika benämningar för det uppdrag som en tredje part utför. Exempelvis revision, verifikation, validering men den generellt accepterade benämningen är bestyrkande, vilket är en process som ökar förtroendet för specifika påståenden, rapporter och information (Deegan et al., 2006). Tann-Sonnerfeldt (2011) förklarar att RevR6 i en uppdatering av standarden ändrade terminologin *översiktligt gransknings uppdrag* till *bestyrkandeuppdrag*. Enligt IAASB, är ett bestyrkandeuppdrag ett uppdrag där revisor kommer fram till ett resultat efter att ha bedömt sakförhållande eller beräknat tillämpning av kriterier och därefter uttalat en slutsats som är avsedd att öka tilltron hos användare, andra än den ansvariga parten (Hodge et al., 2009; Deegan et al., 2006). Samma definition används också i Sverige av RS Revisionsstandard (Carrington, 2010). Denna definition styrker ideén om att ett bestyrkande ökar den tänkta tilltron till informationen som användare ska ha (Deegan et al., 2006).

Enligt informanter i Park och Brorsons (2005) studie samt FAR⁶'s riktlinjer är kan en bestyrkandeprocess för hållbarhetsredovisning organiseras enligt fem steg. I dessa fem steg ingår bland annat planering, informationssökning, analys av insamlad information och slutligen förslag till förbättringar (Park & Brorson, 2005). Ett bestyrkandeuppdrag avslutas

⁵ IAASB är ett självständigt organ som ger ut internationella revisionsstandarder (IFAC, 2014).

⁶ FAR, branschorganisation för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare (FAR, 2014) som spelar stor roll för utvecklande av standarder, utbildning och information för revisionsprofessionen i Sverige (Park & Brorson, 2005).

med att bestyrkandegivaren redovisar resultatet av bestyrkandet i en rapport, en så kallat *bestyrkanderapport* (FAR, 2010).

Då bestyrkande huvudsakligen är frivilligt (Darnall, Seol & Sarkis, 2009) bör det finnas andra förklaringar till varför företag väljer att göra det. Vissa hävdar att det görs för att få legitimitet (se Gillet, 2012) medan andra hävdar att det är på grund av påtryckningar från intressenter, både interna och externa (se Darnall et al., 2009).

3.1.2 Bestyrkandegivare

I denna studie benämns de som utför bestyrkandet för *bestyrkandegivare*. Vad gäller bestyrkande av finansiell information har revisorer monopol på det området medan det för bestyrkande av hållbarhetsredovisningar inte finns ett liknande monopol på grund av att det fortfarande är en oreglerad marknad (Simnett et al., 2009). Dagens marknad för bestyrkande karaktäriseras av variationen på bestyrkandegivare, inkluderat professionella revisionsbyråer, konsultfirmor med specialister, certifierade organisationer och icke-statliga organisationer som erbjuder bestyrkande (Tann-Sonnerfeldt, 2011; Perego & Kolk, 2012). Dessa bestyrkandegivare varierar vad gäller teknisk kompetens och trovärdighet (Perego & Kolk, 2012). Enligt Tann-Sonnerfeldt väljer det redovisande företaget bestyrkandegivare beroende på företags filosofi, utveckling, ledningens värdering etc. Medan Frostensson et al. (2012) påstår att företagen ofta väljer samma revisor eller det revisorsbolag som granskar den finansiella informationen. Simnett et al. (2009) menar att företagens val av bestyrkandegivare påverkas av intressenterna och deras studie visar att företag verksamma i intressentorienterade länder är mer troliga att anlita en revisor som bestyrkandegivare än konsulter. Vidare säger Zorio et al. (2013) att knappheten på standarder och de olika val för riktlinjer som finns för bestyrkande leder till att kvalitén på de bestyrkanderapporter som lämnas varierar. De får i sin studie fram att bestyrkanderapporter gjorda av revisorer har högre kvalitet än de som blivit gjorda av konsulter.

Revisorer har välutvecklade internationella standarder, krav på etik och oberoende samt kontroller för kvalitet som leder till att bestyrkandet som lämnas är av hög kvalitet. När det gäller uppdrag som kräver speciell kompetens, vilket ofta är fallet vid bestyrkande av hållbarhetsredovisningar, finns det riktlinjer som säger att revisorn inte ska ta sig an uppdraget om revisionsteamet inte har den kompetens som krävs. Revisorer är en profession med bra rykte vilket leder till en ökning av samhällets förtroende för dem när det kommer till

revisorer som bestyrkandegivare (Simnett et al., 2009). Revisionsbyråer är mer konservativa och försiktiga i sitt tillvägagångssätt än vad konsulter är. Revisorer är mer tveksamma till att dra precisa slutsatser när det gäller bestyrkande av hållbarhetsredovisningar än konsulter (Perego & Kolk, 2012), vilket kan relateras till revisionsprofessionen (Tann-Sonnerfeldt, 2011).

I denna studie delas bestyrkandegivare upp i *revisorer* (godkända eller auktoriserade revisorer) och *icke-revisorer* (ex. konsulter).

3.1.3 Hållbarhetsredovisning och bestyrkande i Sverige

Negativ påverkan på miljön och sociala förhållanden som är ett resultat från företagsaktiviteter har lett till ökad oro för klimatförändringar, användning av naturens resurser och människors samhälle och kulturer. Hållbar utveckling är ett område med växande reglering både från statligt och icke-statligt håll på internationellt, nationellt samt regionalt plan (Tann-Sonnerfeldt, 2011). Organisationer mäter och redovisar sitt miljö-och sociala ansvarstagande till intressenter genom publicering av hållbarhetsredovisningar⁷ (Tann-Sonnerfeldt, 2011; Simnett, 2012). Internationellt sett är Sverige i framkant när det kommer till konkurrensfördelar genom ansvarsfullt företagande (AccountAbility, 2007). Sveriges bakgrund med en miljömedveten agenda och även CSR, tillsammans med stark reglering för att se till att företag lever upp till sitt ansvar, skapar en grund för svenska företag att utveckla kunskap när det gäller beaktande av hållbarhetsfrågor. (Tann-Sonnerfeldt, 2011). År 2007 blev Sverige först i världen med att införa en lagstiftning som kräver att statliga bolag ska upprätta hållbarhetsredovisningar (Regeringen, 2010). Även de företag som driver verksamhet som är tillstånds-eller anmälningspliktig enligt miljöbalken är skyldiga att rapportera om hur deras produktion och verksamhet påverkar miljön (Riksdagen, 2013). Detta är ett bevis på att Sverige är ett land i framkant när det kommer till utvecklingen av hållbart arbete. Trots detta säger Park och Brorson (2005) att Sverige troligtvis inte är i framkant när det kommer till tredje-parts bestyrkande, vilket även Tann-Sonnerfeldt (2011) håller med om. När det gäller de statliga företagen är de enligt lag skyldiga att låta en oberoende tredje part bestyrka deras hållbarhetsredovisning (Regeringen, 2010) vad som däremot inte är uttryckt är preferens av bestyrkandegivare. I Sverige har företag använt sig av olika bestyrkandegivare även om revisorer har dominerat marknaden. I en undersökning från 2010 hade de fyra stora

⁷ Hållbarhetsredovisning även kallat bland annat Triple bottom line-rapport (Deegan et al., 2006), CSR-rapport (Hodge et al., 2009) och tidigare miljöredovisning (Bergström, Catasús & Ljungdahl, 2002).

revisionsbolagen; KPMG, PWC, Ernst & Young och Deloitte 86 % av marknaden. Den återstående marknaden hade 10 % icke-revisorer och 4 % revisorer från andra revisionsbolag (Tann-Sonnerfeldt, 2011).

Hållbarhetsredovisningar är vanligtvis publicerade som separata rapporter tillsammans med årsredovisningen. Intresset för dessa rapporter i Sverige startade runt 1990 och mellan 1994-2004 ökade publiceringen av rapporterna. Mellan 2004-2008 stagnerade däremot trenden. Inledningsvis var det främst stora börsnoterade företag, statligt ägda företag och stora privata företag som publicerade hållbarhetsredovisningar (Tann-Sonnerfeldt, 2011). Runt år 2000 ökade trenden med att integrera hållbarhetsredovisningen men den finansiella redovisningen i Sverige, istället för att ha den som en enskild rapport (Park & Brorson, 2005). KPMG (2011a) förklarar även i en undersökning gjord 2011 att många företag har delar i sina årsredovisningar där de adresserar hållbarhetsfrågor men utan kvalitet eller mätbara resultat i enlighet med en rapport.

3.2 Påverkansfaktorer och hypotesutformning

Studien går ut på att se på hur utvalda faktorer kan påverka företagen i valet att låta bestyrka sin hållbarhetsredovisning och valet av bestyrkandegivare. De företagsspecifika faktorer som studien fokuserar på är lönsamhet, branschtillhörighet, storlek men även användandet av GRI's riktlinjer kommer tas med som en eventuell påverkande faktor. Faktorerna som valts ut är vanligt förekommande i studier gällande hållbarhetsredovisningar (se bland annat Ruhnke & Gabriel, 2013; Perego & Kolk, 2012; Mock et al., 2007). Förutom dessa faktorer förekommer även andra faktorer om än inte i lika stor utsträckning. Dessa faktorer är bland annat; erfarenhet av hållbarhetsredovisningar (se Ruhnke & Gabriel, 2013), geografiskt område (se Manetti & Toccafondi, 2012) och intressentpåverkan (se Perego & Kolk, 2012).

3.2.1 Lönsamhet

Studier som har gjorts beträffande bestyrkandet av hållbarhetsredovisningar visar att det innebär en kostnad för företagen att låta bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Enligt Mock et al. (2007) uppstår det kostnader för såväl upprättandet av redovisningen som för bestyrkandet av denne. De skriver även att det finns företag som väljer att inte bestyrka sina hållbarhetsredovisningar då det medför en allt för stor ökning av kostnaderna. Ruhnke och Gabriel (2013) menar också att lönsamheten påverkar hållbarhetsarbetet då företag med hög

lönsamhet har kapital att göra miljöinvesteringar till skillnad från företag med låg lönsamhet. När det kommer till bestyrkande av hållbarhetsredovisningar kan detta ses ur ett agentteori-perspektiv. Bestyrkande används för att reducera agentkostnaderna såsom välfärdskostnader som uppstår i relationen mellan principalen och agenten genom intressekonflikter och informationsasymmetri (Ruhnke & Gabriel, 2013). I Watts och Zimmermans' studie från 1990, *Positive Accounting Theory: A Ten Year Perspective*, identifieras tre hypoteser som använts ofta i PAT litteratur för att förklara specifika redovisningsmetoder. De tre hypoteserna var *bonushypotesen*, *hypotesen om skuldsättningsgrad* och *hypotesen om politiska kostnader*. När det gäller lönsamhet kan då även hypotesen om politiska kostnader användas. Deegan och Unerman (2011) menar att företag med hög lönsamhet utsätts för granskning i större utsträckning och att rapporterad lönsamhet kan användas för att kritisera företagen samt rättfärdiga åtgärder från myndigheter. Företagens lönsamhet kan därmed antas påverka företagens val att låta bestyrka sina hållbarhetsredovisningar.

Hypotes 1: Företag med högre lönsamhet bestyrker hållbarhetsredovisningar i större utsträckning än företag med lägre lönsamhet.

Simnett, et al. (2009) säger att bestyrkandegivare som är medlem i revisionsprofessionen tar ett högre arvode för bestyrkandet av hållbarhetsredovisningar än vad konsulter gör. Därmed anses det vara en kostnadsfråga för företagen vilken bestyrkandegivare som anställs. Företag med högre lönsamhet kan antas vara kapabla att betala ett högre arvode och därmed välja en revisor som bestyrkandegivare.

Hypotes 2: Företag med högre lönsamhet använder sig av revisorer som bestyrkandegivare i större utsträckning än företag med lägre lönsamhet.

3.2.2 Storlek

Simnett et al. (2009) säger i sin studie att stora företag är mer benägna att använda sig utav externt bestyrkande. Detta kan vara ett led i att stora företag ligger i framkant när det kommer till upprättandet av hållbarhetsredovisningar skriver Ruhnke och Gabriel (2013). Stora företag utsätts också för högre press när det kommer till reglering av saker som kan påverka omgivningen, exempelvis energiförbrukning och avfallshantering (Ramus & Monitel, 2005). Därmed ökar företagens behov av extern bestyrkande i proportion till företagets storlek hävdar Ruhnke och Gabriel (2013). Företagets storlek kan ses som en proxy för

agentkostnader, då de totala välfärdsförlusterna går hand i hand med utsträckningen på ägare samt det totala antalet principal-agent förhållande som finns (*ibid*). Således kan ett större företag antas ha större agentkostnader som måste reduceras. Även Watts och Zimmerman (1978) hävdar att företagets storlek har stor betydelse när det kommer till företagets politiska kostnader. För att hålla nere de politiska kostnaderna och undvika extern reglering kan företag därför låta bestyrka sina hållbarhetsredovisningar.

Hypotes 3: Större företag bestyrker hållbarhetsredovisningar i större utsträckning än mindre företag.

Utöver storlekens påverkan på bestyrkande har tidigare studier även gjorts gällande företagets storlek i relation till bestyrkandegivare. Simnett et al. (2009) hävdar att större företag väljer revisorer som bestyrkandegivare, vilket även stämmer överens med resultaten från studien gjord av Perego och Kolk (2012). Valet av revisor som bestyrkandegivare kan komma ur det välkända och goda anseendet som revisionsprofessionen bär med sig. Revisorernas rykte leder till ökad tilltro gällande kompetens och legitimitet när det kommer till dem som bestyrkandegivare. Givet att större företag har större påverkan på sin omgivning ger det dem ett ökat behov av legitimitet och förtroende för vad de publicerar i hållbarhetsredovisningar (Simnett et al., 2009). Därmed kan det antas att större företag väljer revisorer som bestyrkandegivare för att återfå eller behålla legitimitet och för att undvika eventuella rättsliga följder.

Hypotes 4: Större företag väljer revisorer som bestyrkandegivare i större utsträckning än mindre företag.

3.2.3 Branschtillhörighetens betydelse

Tidigare forskning visar att det finns ett positivt samband mellan sociala-och miljö känsliga branscher och redovisning av frivillig information (Simnett et al., 2009). Som nämnts i problemdiskussionen finns det även studier som visar på ett positivt samband när det gäller företag inom de sociala-och miljö känsliga branscherna och bestyrkande av dess hållbarhetsredovisning (Mock et al., 2007, Simnett et al., 2009) även om det blivit allt vanligare inom andra branscher också. Vilket lett till att gapet mellan branscher minskat Perego och Kolk (2012). I en studie gjord av Park och Brorson (2005) visar det sig att företag

inom industribranschen, där granskning av allmänheten är hög, var ökad trovärdighet nödvändig för deras verksamhet. Därför använde de sig av bestyrkande från tredje part som svar på intressenters förfrågningar. Vidare svarar informanterna i studien av Park och Brorson (2005) att en påverkande faktor när det gäller att låta bestyrka hållbarhetsredovisningen kan vara påtryckningar från andra företag inom samma bransch som redan har anammat bestyrkande från tredje part. Perego och Kolk (2012) nämner att detta kan förklaras genom institutionell teori, som förklarar hur organisationer anammar vissa idéer och strukturer för att stämma överens med yttre förväntningar och på så sätt få legitimitet. Eftersom anammandet av organisatoriska verktyg sker inom en institutionell kontext hävdar forskare inom institutionell teori att anpassningen till institutionella normer skapar strukturella likheter eller isomorfism inom organisationer (*ibid*). Denna process, *isomorfism*, innebär att företag tvingas anamma vissa företeelser för att efterlikna andra företag verksamma under samma omständigheter (DiMaggio & Powell, 1983).

Hypotes 5: Företag inom sociala-och miljö känsliga branscher bestyrker sina hållbarhetsredovisningar i större utsträckning än företag i övriga branscher.

Slutsatserna i studien av Zorio et al., (2013) visar att det är högre kvalitet på bestyrkanderapporter lämnade av revisorer än icke-revisorer. Företag inom sociala-och miljö känsliga branscher har större behov av att visa på att deras hållbarhetsinformation är trovärdig och håller en hög kvalitet för att behålla eller skapa sig legitimitet. Att välja en revisor som bestyrkandegivare skulle därmed kunna hjälpa dem åstadkomma detta.

Hypotes 6: Företag inom sociala-och miljö känsliga branscher väljer i större utsträckning revisorer som bestyrkandegivare, jämfört med företag i övriga branscher.

3.2.4 Användande av GRI

GRI är som nämnts ovan, en ledande organisation inom hållbarhet. GRI är det mest kända ramverket för redovisning av socialt-och miljöansvarstagande runt om i världen (Brown, Jong & Levy, 2009). För närvarande är den senaste uppdateringen av GRI's riktlinjer, G3.1 som introducerades första halvåret av 2011 (Frostensson et al., 2012), de mest använda riktlinjerna i världen, för upprättande av hållbarhetsredovisningar (Ruhnke & Gabriel, 2013). Användande av riktlinjer är en viktig drivkraft när det kommer till att förbättra kvalitén i

hållbarhetsredovisningar (Perego & Kolk, 2012). I Sverige har användandet av GRI ökat efter 2003, det år då acceptansen av GRI ökade internationellt. Ytterligare ökning i användandet kom 2008 då riktlinjerna även översattes till svenska (Tann-Sonnerfeldt, 2011). Resultaten av Ruhnke och Gabriels (2013) studie visar att företag som använder sig av GRI's riktlinjer i större utsträckning också använder sig av bestyrkande. De hävdar att en förklaring till detta kan vara att företag som använder sig av GRI's riktlinjer har ett större engagemang i att redovisa hållbarhetsinformation med hög kvalitet. Ett åtagande av GRI's riktlinjer är sammankopplat med kravet att lämna information som är trovärdig, således information som är externt bestyrkt (*ibid*). Det är inte ett obligatoriskt krav, när företagen använder GRI's riktlinjer, att informationen sedan ska bestyrkas även om det är erkänt att ett bestyrkande stödjer att företagens information är rimlig. Förslagen i riktlinjerna om utomstående bestyrkande kan möjligen leda till att de redovisande företagen tar sig an denna handling (Perego & Kolk, 2012).

Hypotes 7: Företag som upprättar hållbarhetsredovisningar enligt GRI's riktlinjer låter bestyrka sina hållbarhetsredovisningar.

Studier visar att företag använder sig av GRI's riktlinjer för att öka kvalitén på sina hållbarhetsredovisningar (Perego & Kolk, 2012) likaså visar andra studier att bestyrkanderapporter lämnade av revisorer har högre kvalitet (Zorio et al., 2013). Med det som bakgrund kan det antas att företag som använder GRI söker kvalitet i sitt hållbarhetsarbete och vidare kan det antas att dessa därmed även är mer troliga att anlita revisorer som bestyrkandegivare för att ytterligare stärka denna kvalitet.

Hypotes 8: Företag som använder sig av GRI's riktlinjer använder revisorer för bestyrkandeuppgiften.

4. Empirisk metod

I detta kapitel redogörs för de empiriska metoder som använts i studien. Valt tillvägagångssätt gällande forskningsstrategi beskrivs likaså tidsram och urval. Därefter presenteras den använda datainsamlingsmetoden och en bortfallsanalys. Här görs även en operationalisering av de oberoende variablerna.

4.1 Forskningsstrategi

När det kommer till samhällsforskning finns det olika strategier som forskarna kan använda sig av (Denscombe, 2000). Det tillvägagångssätt som ansågs lämpligast för studien var *surveyundersökning* även kallat *tvärsnittsstudie* (Bryman, 2008). Enligt Denscombe (2000), utmärks surveyundersökning av en kombination mellan omfattande täckning, fokus på en bestämd tidpunkt samt ett beroende av empirisk data. Surveyundersökningar är lämpligt vid metoder som genererar stor mängd kvantitativ data som sedan analyseras med statistiska metoder, vilket stämde överens med upplägget för studien.

4.1.1 Tidsram

En del studier som gjorts tidigare gällande bestyrkande av hållbarhetsredovisningar har gjorts över tid för att se på utvecklingen av bestyrkandet. Denna studie fokuserar däremot på en ögonblicksbild för flera enheter vilket är typiskt för en tvärsnittsstudie, där man sedan jämför variablerna mellan de studerade enheterna (Bryman, 2008). Underlaget för studien är redovisningar som upprättats för år 2013 för att få den mest aktuella bilden av företagen, då hållbarhetsredovisningstrenden är under utveckling (Park & Brorson, 2005). I de fall företagen tydligt skrivit att de ännu ej hunnit publicera redovisningen för 2013 men hade för avsikt att göra så, användes istället redovisningar från år 2012.

4.1.2 Population och urval

Vid användande av surveyundersökning som tillvägagångssätt är sannolikheten större att erhålla data baserat på ett representativt urval, på grund av dess breda täckning. Ju fler enheter, desto större balans mellan urval och populationen som undersöks (Denscombe, 2000). Studiens population består i svenska företag medan urvalet omfattar alla företag på de svenska börslistorna som hämtades från *Dagens industri* (2014) i kategorierna *Large cap* (65 st), *Mid cap* (79 st) och *Small cap* (111 st) som vid tidpunkten var totalt 255 företag. I inledningsfasen för studien begrundades ifall endast Large-och Mid cap skulle ingå men då större varians i variablerna önskades, inkluderades även Small cap. Urvalet med börsnoterade företag har inte gjorts slumpmässigt utan har gjorts utifrån tillgängligheten på information som krävs för att genomföra undersökningen. Det finns en medvetenhet om att urvalet gör det svårt att generalisera för populationen då urvalet är mer i ”blickfånget” än övrig population och därmed kan avvikelser i beteende finnas hos dessa företag.

4.2 Etiska beaktanden

Enligt Bryman (2008) är det viktigt att känna till de etiska principerna gällande inom samhällelig forskning. Han hävdar att det bara är då man kan göra beslut utefter vilka följer dessa beslut får. Dessa principer består i stora drag av; om det finns *risk för skada* gentemot medverkanden, *brist på medgivande* för information, *intrång* på privata områden, *villfarelse* gällande vad forskningen verkligen går ut på. Då de data som används i denna undersökning enbart insamlats utifrån offentliga handlingar anses studien följt de etiska principerna gällande medgivande, intrång och villfarelse. Det finns inte heller någon möjlighet till att företagen som omfattas av denna studie riskerar att skadas av dess resultat.

4.3 Datainsamlingsmetod

En insamlingsmetod som forskare kan använda sig av när de valt surveyundersökning som forskningsstrategi är skriftliga källor (Denscombe, 2000). Som nämnts ovan har skriftliga källor använts i den inledande processen, det gäller även det empiriska materialet. Enligt Denscombe (2000) använder ekonomer snarare register, exempelvis företagsrapporter, än människor som datakällor. I enlighet med detta samlades nödvändig data in genom företagens redovisade information. Fördelen med data från skriftliga källor är att svaren/informationen inte har färgats av subjektivitet från urvalet, däremot kan denna typ av metod anses ge bristande djup. Men med hänsyn till karaktären på studien är ett djup inte nödvändigt för att få fram tillfredsställande resultat.

Till att börja med gjordes en genomgång av företagen på de svenska börslistorna på *Dagens Industri*, i studien undersöks moderbolagen och inte hela koncerner tillhörande börsföretagen. Insamlandet av empirin gjordes via företagens hemsidor där det fanns möjlighet att ladda ner företagens hållbarhetsredovisningar och årsredovisningar. Motivet till insamlandet av både hållbarhetsredovisningar samt årsredovisningar var dels för att på så sätt få med både fristående hållbarhetsredovisningar och de integrerade redovisningarna samt för att få information gällande de oberoende variablerna som inkluderats i studien. De företagen som i sin årsredovisning tar upp hållbarhetsfrågor utan att det kan kvalificeras som en rapport (se KPMG 2011a) har exkluderats från studien då dessa inte är möjliga att bestyrka. Vid genomgången av de börsnoterade företagen framgick att de totalt var 255 stycken företag

varav 105 stycken som kvalificerade sig till att ingå i studien då de publicerat hållbarhetsredovisningar.

4.3.1 Beroendevariabler

Efter insamlandet av hållbarhetsredovisningar samt årsredovisningar från börsföretagens hemsidor började identifieringen av vilka företag som också hade en bestyrkanderapport för att på så sätt urskilja vilka hållbarhetsredovisningar som blivit **bestyrkta**. För de beroende variablerna användes *dummy-variabler* vilket innebär att variabeln kvantifieras (Körner & Wahlgren, 2000), så att de kvalitativa variablerna kan användas i studiens analys. De företag som fått sina hållbarhetsredovisningar bestyrkta markerades därmed med ”1” och de företag som inte blivit fått dem bestyrkta markerades med ”0”. När en bestyrkanderapport identifierats gjordes även en notering gällande företagets val av **bestyrkandegivare** som står att finna i bestyrkanderapporten. Även här användes *dummy-variabler*, revisorer markerades med ”1” och konsulter markerades med ”0”.

4.3.2 Operationalisering av oberoende variabler

- Som mått på **lönsamhet** användes *Return on assets* (ROA) (Ruhnke & Gabriel, 2013; Simnett et al., 2009) vilket är avkastning på totalt kapital som visar hur mycket det kapital som finns i företaget växt under ett år (Grönlund et al., 2005). De siffror som behövdes för att räkna ut företagets ROA hämtades ur respektive företags årsredovisning. ROA har räknats ut manuellt för varje företag för att på så vis få jämförbara mått mellan företagen. $ROA = (\text{Resultat efter finansiella poster} + \text{räntekostnader}) / \text{Balansomslutning}$.
- Företagens **storlek** mäts genom antal anställda (Manetti & Becatti, 2009), balansomslutning (Zorio et al., 2013; Ruhnke & Gabriel, 2013) samt omsättning (Perego, 2009; Simnett et al., 2009).
- En av de företagsspecifika faktorerna för studien var **branschtillhörighet**. Branscherna har delats in i enlighet med Dagens Industris branschindelning för företag på svenska börslistorna (2014) och varje bransch gjordes om till *dummy-variabler*. Olja & gas (1), Råvaror (2), Industri (3), Konsumentvaror (4), Hälsovård (5), Konsumenttjänster (6), Telekom (7), Finans (8), IT (9) och Allmännyttiga tjänster (10).

- Informationen gällande användande av **GRI's riktlinjer** utlästes i respektive hållbarhetsredovisning där det framgick vilka företag som använt sig av GRI's riktlinjer vid upprättandet. För att mäta GRI-användande i studiens analys användes även här dummy-variabler där "1" stod för de företag som använde sig utav GRI's riktlinjer och "0" för det företag som inte gjorde det.

4.4 Statistisk bearbetning

Efterhand som data samlades in sammanställdes det i ett Excel-ark för få en överskådlig bild av empirin. När insamlingen var färdig fördes all informationen över till SPSS, ett datorprogram för statistiska analyser. I SPSS användes olika metoder för att behandla materialet men innan det gjordes bestämdes en signifikansnivå. Vanligen sätts signifikansnivån på 5% (0,05) om det inte föreligger starka skäl till att välja något annat (Körner & Wahlgren, 2000). I detta fall fanns det inte något sådant skäl och därmed används signifikansnivån 5 %. De test som används för att bearbeta materialet är *Logistic regression*, *Chi²-test*, *Fisher's exact test* och *One sample t-test*. Testen som använts har valts utifrån de variabler som ingår i studien.

4.5 Bortfallsanalys

Ett bortfall uppstod då siffror inte fanns tillgängliga för totalt sex företag. Dessa företag hade endast publicerat konsoliderade årsredovisningar vilka inte gav de siffror som var förenligt med vad studien behövde, det vill säga siffror för endast moderbolaget. Bortfallet gäller endast de oberoende variablerna som hämtas ur årsredovisningarna; *ROA*, *Antal anställda*, *Balansomslutning* och *Omsättning*. Därmed kommer dessa företag uteslutas för analyser gällande de faktorerna. Däremot kommer separata analyser göras angående sambandet mellan *GRI-användande* och bestyrkande samt bestyrkandegivare, dessa analyser kommer inte påverkas av bortfallet. I tabell 4.1 presenteras andel företag med upprättad hållbarhetsredovisning per bransch samt svarsandelen för dessa företag. Svarsandelen inom branscherna stämmer väl överens med andelen företag inom branscherna. De små avvikelser som förekommer antas inte påverka utfallet och svaren anses därmed vara representativa för hela populationen.

Tabell 4.1 Bortfallsanalys

Bransch	Antal företag	Andel företag	Svar	Svarsandel
Olja & gas	1	1,0%	0	0,0%
Råvaror	10	9,5%	8	8,1%
Industri	29	27,6%	28	28,3%
Konsumentvaror	14	13,3%	13	13,1%
Hälsovård	5	4,8%	5	5,1%
Konsumenttjänster	14	13,3%	14	14,1%
Telekom	4	3,8%	3	3,0%
Finans	22	21,0%	22	22,2%
IT	5	4,8%	5	5,1%
Allmännyttiga tjänster	1	1,0%	1	1,0%
Totalt	105	100,0%	99	94,3%

4.6 Reliabilitet och validitet

De mått, instrument och undersökningsmetoder som används i en studie måste vara reliabla och valida (Ejvegård, 2009). *Reliabiliteten* är tillförlitligheten för ett mätinstrument, att detta instrument inte avger förändrade resultat vid olika mätningar och att eventuella variationer beror på variationer i det som mäts (Denscombe, 2000). I denna studie har mätinstrument med hög reliabilitet använts. Data har samlats in från hållbarhets- och årsredovisningar och i de flesta fallen är det de faktiska siffrorna som har använts. Alltså är tillförlitligheten stor att samma siffror skulle finnas vid de olika mättillfällena. Stor försiktighet har vidtagits vid insamlandet och registreringen av data för att undvika att tillförlitligheten påverkas. När det gäller *validitet* handlar det om att studiens data och metoder är riktiga (Denscombe, 2000), att det som avses mätas är det som faktiskt mäts (Ejvegård, 2009). I denna studie har mått för storlek och lönsamhet använts i enlighet med tidigare forskning. En tydlig beskrivning har gjorts avseende vad som ska mätas och vad detta representerar. Måttet för lönsamhet (ROA) har däremot räknats ut för varje företag med hjälp av siffror från årsredovisningar. Uträkningarna gjordes i utbyte mot att hämta ett färdiguträknat mått från en databas eller företagets årsredovisningar, då dessa kan vara uträknade på olika sätt.

5. Empirisk analys

Följande kapitel består inledningsvis av beskrivande statistik av det empiriska materialet och därefter en statistisk analys av densamma. Resultatet från de statistiska analyserna kopplas sedan samman med de utformade hypoteserna. Till sist visas en sammanställning av hypotesprövningen.

5.1 Beskrivande statistik

För att få en överskådlig bild av empirin har först frekvenstabeller upprättats av dels antal företag, beroendevariablerna (*bestyrkande/bestyrkandegivare*) och de nominala variablerna. Nominala variabler är variabler som kan kategoriseras utan rankning (Bryman, 2008) och i denna studie består de nominala variablerna av *GRI-användande* samt *branschtillhörighet*. I frekvenstabellerna har branschindelning används som uppdelning för företagen för att underlätta avläsningen av tabellerna. Den första frekvenstabellen, tabell 5.1, visar antal och andel företag inom varje bransch av det totala antalet företag (255) vid undersökningstillfället. Industribranschen (27,8%) är den dominerande branschen och Allmännyttiga tjänster är den minsta branschen (0,8%).

Tabell 5.1 Antal och andel företag per bransch

Bransch	Antal företag	Andel företag
Olja & gas	6	2,4%
Råvaror	15	5,9%
Industri	71	27,8%
Konsumentvaror	25	9,8%
Hälsovård	30	11,8%
Konsumenttjänster	24	9,4%
Telekom	5	2,0%
Finans	45	17,6%
IT	32	12,5%
Allmännyttiga tjänster	2	0,8%
Totalt	255	100,0%

I den andra tabellen, 5.2, kan utläsas antal och andel upprättade hållbarhetsredovisningar (HR) per bransch för alla företag på Stockholmsbörsen. Procentuellt sett är det inom Telekombranschen (80,0%) som upprättande av hållbarhetsredovisningar är vanligast, därefter är det Råvarubranschen (66,7%) som har flest andel upprättade hållbarhetsredovisningar. Lägst andel upprättade hållbarhetsredovisningar finns inom IT-

branschen (15,6%) och därefter kommer Hälsovårdsbranschen samt branschen Olja & Gas (16,7%). Totalt sett är det 105 stycken företag utav 255 stycken möjliga som upprättar hållbarhetsredovisningar. Även om det inte är upprättandet av hållbarhetsredovisningar som är fokus i denna studie är det av relevans när sedan bestyrkandet av hållbarhetsredovisningar undersöks. Frekvensen av bestyrkandet påverkas ofrånkomligen av frekvensen av upprättade hållbarhetsredovisningar, därav är nedanstående tabell relevant att visa. Följande statistiska analyser och frekvenstabeller kommer utgå ifrån de 105 företag som valt att upprätta en hållbarhetsredovisning.

Tabell 5.2 Antal och andel upprättade hållbarhetsredovisningar per bransch

Bransch	Antal HR	Andel HR
Olja & gas	1	16,7%
Råvaror	10	66,7%
Industri	29	40,8%
Konsumentvaror	14	56,0%
Hälsovård	5	16,7%
Konsumenttjänster	14	58,3%
Telekom	4	80,0%
Finans	22	48,9%
IT	5	15,6%
Allmännyttiga tjänster	1	50,0%
Totalt	105	41,2%

I tabell 5.3 visas frekvensen av användandet av GRI's riktlinjer. Högst andel finns inom Telekombranschen (100%), där alla fyra företagen som upprättar hållbarhetsredovisningar använder sig av GRI's riktlinjer. Inom Olja & gas (0%) är som vi kan se ovan endast ett företag som upprättar hållbarhetsredovisning och detta företag använder sig inte av GRI's riktlinjer, därmed är det inom denna bransch lägst andel. En intressant observation är att det är totalt 69,5% av alla upprättade hållbarhetsredovisningar som har upprättats enligt GRI.

Tabell 5.3 Antal och andel företag som använder GRI's riktlinjer

Bransch	Antal GRI	Andel GRI
Olja & gas	0	0,0%
Råvaror	9	90,0%
Industri	16	55,2%
Konsumentvaror	9	64,3%
Hälsovård	3	60,0%
Konsumenttjänster	12	85,7%
Telekom	4	100,0%
Finans	16	72,7%

IT	4	80,0%
Allmännyttiga tjänster	0	0,0%
Totalt	73	69,5%

Vidare visar tabell 5.4 hur många företag inom de olika branscherna som valt att granska sina hållbarhetsredovisningar vid undersökningstillfället. Även här är Telekombranschen ledande med 50,0%, av företagen som låtit bestyrka sina hållbarhetsredovisningar. Viktigt här är dock att ta i beaktande det låga antal (fyra stycken) som inom branschen upprättar en hållbarhetsredovisning. Inom Råvarubranschen, som är den bransch där bestyrkande är näst vanligast (40,0%), är det däremot fyra stycken företag som har låtit bestyrka sina hållbarhetsredovisningar. Inom Olja & gas samt Allmännyttiga tjänster har inget företag valt att bestyrka sin hållbarhetsredovisning.

Tabell 5.4 Antal och andel företag med bestyrkt hållbarhetsredovisning

Bransch	Antal bestyrkt	Andel bestyrkt
Olja & gas	0	0,0%
Råvaror	4	40,0%
Industri	7	24,1%
Konsumentvaror	2	14,3%
Hälsovård	1	20,0%
Konsumenttjänster	5	35,7%
Telekom	2	50,0%
Finans	5	22,7%
IT	2	7,4%
Allmännyttiga tjänster	0	0,0%
Totalt	28	25,7%

När det gäller vilken bestyrkandegivare företagen väljer att anlita kan det utläsas av tabell 5.5. En majoritet av branscherna väljer revisorer som bestyrkandegivare, inom IT och Telekom är det däremot delat på 50% av revisorer och 50% icke-revisorer.

Tabell 5.5 Antal och andel revisorer och icke-revisorer

Bransch	Antal revisor	Andel revisorer	Icke-revisor	Andel Icke-revisor
Olja & gas	0	0,0%	0	0,0%
Råvaror	3	75,0%	1	25,0%
Industri	5	71,4%	2	29,6%
Konsumentvaror	2	100,0%	0	0,0%
Hälsovård	1	100,0%	0	0,0%
Konsumenttjänster	3	60,0%	2	40,0%
Telekom	1	50,0%	1	50,0%

Finans	5	100,0%	0	0,0%
IT	1	50,0%	1	50,0%
Allmännyttiga tjänster	0	0,0%	0	0,0%
Totalt	21		7	

Vidare har även en tabell upprättats för intervallskalevariablerna, de variablerna med ett siffermässigt värde (Bryman, 2008), *antal anställda*, *ROA*, *omsättning* och *balansomslutning*. I tabell 5.6 visas, för varje variabel, antal företag för vilken det fanns ett värde för variabeln. I vissa fall fanns inte uppgifterna tillgängliga och dessa har redovisats i bortfallsanalysen, i andra fall fanns inga anställda eller ingen omsättning hos moderbolaget. I tabellen kan vidare utläsas ett minimum-och maximumvärde på variabeln, samt ett medelvärde. I sista kolumnen visas *standardavvikelsen*, spridningen från medelvärdet (Bryman, 2008), vilken är stor för alla variablerna. För lönsamhetsmättet *ROA* finns ett medelvärde på 0,106 och som tabellen visar fanns det även företag som hade ett negativt ROA. För måttet *Antal anställda* är det stor variation, ett spann på mellan 1 anställd upp till 10707 anställda där medelvärdet är cirka 724 anställda. Likaså för *Balansomslutningen* är det stor variation mellan företagen, med en standardavvikelse på 3,29823E+11, vilket innebär en stor spridning från medelvärdet. Den sista variabeln i tabellen är *Omsättning* som också varierar mellan företagen med ett minimum på 3 miljoner och ett maximumvärde på cirka 36 miljarder. Den stora variationen mellan variablerna kan bland annat vara ett resultat av att urvalet består i företag från alla tre börslistorna, Small cap, Medium cap och Large cap.

Tabell 5.6 Beskrivande statistik av oberoende intervallskalevariabler

	Antal	Minimum	Maximum	Medelvärde	St. avv.
ROA	100	-0,4679	0,9116	0,105892	0,1813979
Anställda	91	1	10707	723,96	2154,243
Balansomslutning	100	96000000	1,90416E+12	93177952852	3,29823E+11
Omsättning	78	3000000	35914000000	2954529562	7211557440
Antal	72				

5.2 Logistic regression

För att analysera den data som har samlats in för variablerna, har *Logistic regression* använts, vilket hjälper till att bedöma hur väl de oberoende variablerna förklarar den beroende

variabeln. I detta fall ska det bedömas vilken påverkan de utvalda faktorerna har på företagens val att låta bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Då denna analysmodell är känslig för multikollinearitet⁸ och då Logistic regression saknar teknik för att testa detta, gjordes först ett test av variablerna i en *Multiple regression*. I denna modell kan man begära en kollinearitetsdiagnostik för att undersöka om det finns en hög korrelation mellan variablerna, till skillnad från vid Multiple regression är det värdena i kolumnen *Kollinearitets statistik* som är intressanta vid en Logistic regression. (Pallant, 2007). Testet visade däremot att den inte fanns multikollinearitet, då alla variablerna hade ett värde högre än toleransnivån på 0,1 (Pallant, 2007) vilket visas i tabell 5.7. Därmed kunde alla variablerna inkluderas i analysmodellen.

Tabell 5.7 Korrelations/Multikollinearitets test

Variabler	Korrelationer			Kollinearitets statistik	
	Zero-order	Partial	Part	Tolerans	VIF
(Konstant)					
GRI	0,212	0,181	0,174	0,972	1,029
ROA	-0,048	-0,039	-0,037	0,978	1,022
Anställda	0,205	0,049	0,046	0,557	1,794
Balansomslutning	0,23	0,016	0,015	0,414	2,414
Omsättning	0,276	0,147	0,14	0,498	2,009

a. Beroende variabel: Bestyrkt

Först testades den beroende variabeln *bestyrkande* och den kunde som nämnts ovan anta värdena "0" och "1", där "1" antogs vid ett bestyrkande och "0" vid icke-bestyrkande. Gällande de oberoende variablerna *ROA*, *Antal anställda*, *Balansomslutning* och *Omsättning* mättes dessa i sina naturliga logaritmer. Vidare kan *användandet av GRI* som är en dikotom variabel, vilket innebär att den endast har två kategorier (Bryman, 2008) också anta värdena "0" och "1". Precis som för beroende variabeln innebär "1" ett positivt svar- att GRI har använts. Analysen visar att hela modellen med alla oberoende variabler inkluderade var signifikant, $X^2(14, N=105)=32.687, p 0.003$, vilket indikerar att modellen kunde urskilja mellan företag som valt att bestyrka och inte bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Tillsammans med Logistic regression görs även ett *Hosmer and Lemeshow Test* som även det visar att studiens modell är givande. Detta test är enligt SPSS det mest tillförlitliga testet när det gäller modellens passform (Pallant, 2007). I testet får modellen fram $X^2(8, N=105)=8.031$,

⁸ Multikollinearitet; när det föreligger ett starkt samband mellan de oberoende variablerna (Pallant, 2007).

p 0.430, vilket ger stöd åt att studiens modell med de utvalda variablerna är givande. I detta test krävs ett signifikansvärde större än 0,05 för att ge stöd åt modellen som testas (Pallant, 2007). Modellens helhet förklarar mellan 36,5% (*Cox and Snell R square*) och 57,0% (*Nagelkerke R squared*) av variansen mellan bestyrkande och icke-bestyrkande. Modellen förutsäger rätt i 91,7% av fallen jämfört med 79,2% som var den förutsägandeprocenten för modellen utan variabler. I tabell 5.8 kan utläsas att är det endast en variabel (Balansomslutningen) som bidrar med statistisk signifikans till modellen. En ökning av balansomslutningen skulle leda till en ökad trolighet att företaget bestyrker sin hållbarhetsredovisning. Vidare kan utläsas att Bransch 1,4,9 (Olja & gas, Konsumentvaror, IT) är de som mest troligt inte kommer att bestyrka sin hållbarhetsredovisning, vilket stämmer överens med tidigare visad frekvenstabell (se tabell 5.4). Enligt testet leder en ökning i *ROA* till minskad trolighet att företagen bestyrker sin hållbarhetsredovisning. Signifikansen för denna variabel är dock större än signifikansnivån, det kan alltså inte uteslutas att svaret beror på slumpmässig variation i datamaterialet. För *Balansomslutning* och *Omsättning* är konfidensintervallet 1, alltså kan det inte strykas att det verkliga $\text{Exp}(B)$ – *odds ratio*⁹ är 1, en indikation på att sannolikheten att ett företag har bestyrkt eller inte, är lika.

Tabell 5.8 Logistic regression - Bestyrkande

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
GRI(1)	-1,53	1,423	1,157	1	0,282	0,216	0,013	3,519
Bransch			4,498	9	0,876			
Bransch(1)	-0,071	56841,49	0	1	1	0,932	0	.
Bransch(2)	18,418	40193,036	0	1	1	99691413,95	0	.
Bransch(3)	17,591	40193,036	0	1	1	43613694,61	0	.
Bransch(4)	-3,24	41516,466	0	1	1	0,039	0	.
Bransch(5)	17,953	40193,036	0	1	1	62666577,19	0	.
Bransch(6)	18,968	40193,036	0	1	1	172863853	0	.
Bransch(7)	9,933	40193,054	0	1	1	20593,646	0	.

⁹ Odds ratio representerar förändringen i oddsen att vara i en av beroendekategorierna när värdet av den oberoende variabeln ökar (Pallant, 2007).

Bransch(8)	16,396	40193,036	0	1	1	13208831,19	0	.
Bransch(9)	-79,681	45455,282	0	1	0,999	0	0	.
ROA	-0,332	2,314	0,021	1	0,886	0,718	0,008	66,875
Anställda	-0,001	0,001	1,098	1	0,295	0,999	0,998	1,001
Balansomslutning	0	0	9,352	1	0,002	1	1	1
Omsättning	0	0	0,949	1	0,33	1	1	1
Konstant	-19,839	40193,036	0	1	1	0		

Ett *Logistic regression test* utfördes även för studiens andra beroendevariabel, bestyrkandegivare. I detta test ska det bedömas vilken påverkan de utvalda faktorerna har på företagens val av bestyrkandegivare. De oberoende variablerna behandlades likadant som i testet för bestyrkande, beroende variabeln kodades revisor med en "1" och icke-revisor med en "0". Med alla variabler inkluderade visade testet att modellen inte var signifikant, $\chi^2(10, N=105)=15.012$, $p=0.132$ enligt *Omnibus Tests of Model Coefficients*. Detta innebär att modellen med alla dess variabler inte är bättre än SPSS's antagande att 100 % av företagen skulle använda sig av en revisor. Det finns alltså ingen förutsäggande förmåga hos modellen. I *Hosmer and Lemeshow Test* blir det ett högre signifikansvärde än 0,05, vilket är önskvärt i detta test. Däremot är testet känsligt för storleken på urvalet, ett litet urval kan leda till att testet blir statistiskt signifikant på grund av små avvikelser (Pallant, 2007). Signifikansvärdet för variablerna ligger över signifikansnivån, ingen av variablerna bidrar alltså signifikant till den förutsäggande förmågan på modellen. Därmed används istället resultaten från *Ones sample t-test* för att undersöka sambandet mellan de oberoende intervallvariablerna och bestyrkandegivare.

5.3 Bivariat analys

För intervallvariablerna har *One sample t-test* gjorts för att jämföra medelvärdet för beroendevariablerna. För att göra detta delades *Bestyrkande* och *Bestyrkandegivare* upp i vars två grupper; *Bestyrkta* och *Icke bestyrkta* samt *Revisorer* och *Icke-revisorer*. När ett *One sample t-test* sedan utfördes visades ett medelvärde för varje av dessa fyra kategorier. Resultatet från testet har sammanställts i tabell 5.9. Först kan utläsas att medelvärdet för *ROA* hos företag som inte bestyrker sina hållbarhetsredovisningar är högre än de som väljer att bestyrka. Det högre medelvärdet på *ROA* hos de som inte bestyrker stämmer överens med det utfallet som framgick i *Logistic regression* testet, som visades att en ökning i lönsamhet

minskade troligheten för att låta bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Däremot var medelvärdet för *Antalet anställda* högre hos de företag som bestyrker än hos de företag som inte gör det. Samma sak gällde också för både *Omsättning* och *Balansomslutning*.

När det gäller medelvärdet för intervallvariablerna i samband med bestyrkandegivare, som visas i nedre delen av tabellen, finns inte någon differens i *ROA* mellan kategorierna. Tabellen visar att även att medelvärdet på *Antalet anställda* är högre för de företag som anlitar en revisor som bestyrkandegivare, vilket pekar på att storlek mätt i *Antalet anställda* skulle påverka valet av bestyrkandegivare. Likaså är *Balansomslutningen* högre för dessa företag. För *Omsättningen* gäller däremot det motsatta, ett högre medelvärde hittas bland de företag som valt en icke-revisor som bestyrkandegivare. Det innebär att storlek mätt i *Omsättning* inte visar ett samband mellan val av revisor som bestyrkandegivare och större företag.

Tabell 5.9 One sample t-test - Intervallvariabler

	Antal	Medelvärde
ROA		
Bestyrkt	26	0,091385
Icke-bestyrkt	74	0,110989
Anställda		
Bestyrkt	22	1503,23
Icke-bestyrkt	69	475,49
Balansomslutning		
Bestyrkt	26	2,20587E+11
Icke-bestyrkt	74	48412601232
Omsättning		
Bestyrkt	18	6569877778
Icke-bestyrkt	60	1869925097
ROA		
Revisor	21	0,099576
Icke-revisor	5	0,099576
Anställda		
Revisor	18	1818,28
Icke-revisor	4	85,5

Balansomslutning

Revisor	21	2,64762E+11
Icke-revisor	5	35053038800

Omsättning

Revisor	14	6207264286
Icke-revisor	4	7839025000

Ett Chi^2 -test gjordes för att se om det finns ett samband mellan *bestyrkande* och användande av *GRI's riktlinjer* vid upprättande av hållbarhetsredovisningar. Testet visade att det inte fanns en signifikant skillnad mellan företag som använde sig av GRI och de som inte gjorde det inte väljer när det kommer till att bestyrka hållbarhetsredovisningen. Värdena från testet blev:

$$X^2(1,n=105)=3.74, p=0.56, \phi=-0.21$$

Antalet företag i testet var 105 stycken, med hänsyn till att det var en två*två-tabell användes värdet för *Continuity Correction*; 3.74. Signifikansvärdet blev 0.056, vilket innebar att resultatet inte var signifikant som nämnts ovan, då signifikansnivån var satt på 5%. Det ska dock påpekas att signifikansvärdet är nära signifikansnivån vilket kan indikera på ett samband. Slutligen visar *phi-värdet* att associationen mellan variablerna är mycket liten. Phi-värdet kan variera mellan 0 till ett och ett högre värde betyder ett starkare samband mellan variablerna (Pallant, 2007).

Ett Chi^2 -test gjordes även gällande *bestyrkandegivare* och användande av *GRI's riktlinjer* men *Pearson Chi^2* kräver en frekvens på mer än fem i cellerna för att ge ett tillförlitligt svar (Pallant, 2007), vilket inte var möjligt i det här fallet. Därför gjordes istället ett *Fischers exact test* som är utformat för analyser med en liten frekvens. Fischers exact test visade på en signifikansnivå högre än 0,05 vilket innebar att resultatet inte är signifikant. Proportionen av företag som upprättar hållbarhetsredovisningar enligt GRI's riktlinjer och väljer en revisor som bestyrkandegivare skiljer sig inte signifikant från de som använder GRI och väljer en icke-revisor istället.

Tabell 5.10 Fischers exact test; Bestyrkandegivare/GRI

	Värde	df	Signifikans
Pearson Chi-Square	,000 ^a	1	
Likelihood Ratio	0	1	
Fisher's Exact Test			0,747
Antal	28		

a. 2 celler (50,0%) har ett förväntat värde lägre än 5. Minimum förväntat värde är 1,00.

5.4 Hypotesprövning

5.4.1 Lönsamhet

Resultaten i *Logistic regression* visar att det inte finns ett samband mellan företag med hög lönsamhet och bestyrkande av hållbarhetsredovisningar. Istället visar det att en ökning i lönsamhet för de undersökta företagen skulle en leda till en minskad trolighet att företagen väljer att bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Jämförs detta resultat med resultatet från *Ones sample t-test* stämmer detta överens, då lönsamheten är högre för de företagen som valt att inte bestyrka sina hållbarhetsredovisningar vid undersökningstillfället. *Hypotes 1* förkastas därmed då den hävdar att företag med högre lönsamhet bestyrker i större utsträckning än företag med lägre lönsamhet.

Resultaten från One sample t-test visar också att det inte finns någon skillnad i lönsamhet för de företagen som väljer revisorer och för de företagen som väljer icke-revisorer som bestyrkandegivare. *Hypotes 2* förkastas då den säger att företag med högre lönsamhet i större utsträckning väljer revisorer än företag med lägre lönsamhet.

5.4.2 Storlek

Storlek har mätts på tre olika sätt i studien, genom antal anställda, balansomslutning och omsättning. Vid insamling av empirin observerades det att det inte fanns ett samband mellan de olika måtten, exempelvis innebar en stor balansomslutning inte ett stort antal anställda, vilket även visades i korrelationsmatrisen.

När Logistic regression test gjordes visade det att företagens balansomslutning var den enda variabeln i modellen som gav ett signifikant bidrag till modellens förutsägande förmåga.

Enligt One sample t-test är medelvärdet på balansomslutningen för de företag som bestyrker högre än för de företag som inte bestyrker. Att utgå ifrån balansomslutningen som ett mått på storlek skulle därmed leda till att *Hypotes 3* att större företag bestyrker i större utsträckning än mindre företag, inte förkastas. Även när det gäller antalet anställda och företagets omsättning finns det ett samband, för de företag som valt att bestyrka sin hållbarhetsredovisning är medelvärdet för antalet anställda markant högre och även när det gäller omsättningen (se tabell 5.9). Detta leder till att hypotesen, om företagens storlek, inte förkastas.

När det gäller sambandet mellan storlek och bestyrkandegivare finns likheter med sambandet mellan storlek och bestyrkande. Enligt tabell 5.9 är medelvärdet för balansomslutningen och antal anställda högre för de företag som valt revisorer som bestyrkandegivare, i enlighet med studiens *Hypotes 4* - att större företag i större utsträckning använder sig av en revisor som bestyrkandegivare. Däremot är omsättningen högre för de som valt en icke-revisor vilket leder till att *Hypotes 4* också delvis förkastas.

5.4.3 Branschtillhörighet

För att definiera branscher som sociala-och miljö känsliga har tidigare forskares klassificeringar används. Till dessa känsliga branscher hör; Industri, Råvaror, Olja & gas samt Finans (Ruhnke & Gabriel, 2013; Simnett et al., 2009). När det gäller bestyrkandet av hållbarhetsredovisningar, som visas i tabell 5.4, är Telekombranschen den branschen med högst andel (50 %) bestyrkta redovisningar. Råvaror var den bransch inom de känsliga branscherna som lät bestyrka i relativt hög andel (40 %) följt av Konsumenttjänster (35,7%). Logistic regression visar även att Olja&gas är en av de branscher som minst troligt kommer att låta bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Då *Hypotes 5* säger att företag inom de sociala- och miljö känsliga branscherna bestyrker i större utsträckning än andra branscher, förkastas den.

I tabell 5.5 visas fördelningen av val av bestyrkandegivare per bransch. Överlag är revisorer de bestyrkandegivare som dominerar men det finns en tydlig skillnad mellan revisorer och icke-revisorer när det gäller de känsliga branscherna. För dessa branscher är revisorer klart dominerande, Råvaror (75 %), Industri (71,4%), Finans (100 %). Vilket leder till att *Hypotes 6* gällande att sociala- och miljö känsliga branscher väljer revisorer som bestyrkandegivare i större utsträckning än andra branscher, inte förkastas.

5.4.4 Användande av GRI

Chi²-testet visade att det inte fanns ett samband mellan användandet av GRI's riktlinjer och valet att låta bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Däremot finns indikationer på ett samband då signifikansvärdet inte var långt ifrån signifikansnivån. Trots det förkastas *Hypotes 7*, att företag som använder GRI's riktlinjer även bestyrker hållbarhetsredovisningen.

Vidare visade Fischers exact test att det inte heller fanns något samband mellan företagens användande av GRI's riktlinjer och val av revisorer som bestyrkandegivare. Vilket gör att *Hypotes 8* att företag som använder GRI's riktlinjer väljer revisorer som bestyrkandegivare, förkastas.

5.5 Sammanfattning av hypotesprövning

Tabell 5.11 Sammanfattning av hypotesprövning

Hypotes	Beroende variabel	Oberoende variabel	Förkastas/ Förkastas ej
1. Företag med högre lönsamhet bestyrker i större utsträckning än andra.	Bestyrkande	Lönsamhet	Förkastas
2. Företag med högre lönsamhet använder revisorer som bestyrkandegivare i utsträckning än andra.	Bestyrkandegivare	Lönsamhet	Förkastas
3. Större företag bestyrker i större utsträckning än mindre.	Bestyrkande	Storlek	Förkastas ej
4. Större företag väljer revisorer som bestyrkandegivare i större utsträckning än mindre företag.	Bestyrkandegivare	Storlek	Förkastas delvis
5. Företag inom sociala-och miljökänsliga branscher bestyrker sina hållbarhetsredovisningar.	Bestyrkande	Bransch	Förkastas
6. Företag inom sociala-och miljökänsliga branscher väljer revisorer som bestyrkandegivare.	Bestyrkandegivare	Bransch	Förkastas ej
7. Företag som upprättar hållbarhetsredovisningar enligt GRI's riktlinjer bestyrker.	Bestyrkande	GRI	Förkastas
8. Företag som upprättar hållbarhetsredovisningar enligt GRI's riktlinjer väljer revisorer som bestyrkandegivare.	Bestyrkandegivare	GRI	Förkastas

6. Diskussion och slutsats

I det sista kapitlet kommer en sammanfattande diskussion och slutsats av studien som helhet presenteras och det kopplas till den inledande problemformuleringen. Förslag till fortsatt forskning, samhällliga följder, teoretiskt bidrag och kritik mot studien finns också i detta kapitel.

6.1 Sammanfattande diskussion och slutsats

Syftet med denna studie har varit att förklara om det finns ett samband mellan specifika faktorer hos företag och valet att låta bestyrka hållbarhetsredovisningar. Vidare syfte har också varit att förklara om det finns ett samband mellan samma faktorer samt val av bestyrkandegivare. Därmed har studien utgått ifrån följande problemformulering. *”Vilken påverkan kan utvalda faktorer ha, gällande valet att låta bestyrka hållbarhetsredovisningen samt valet av bestyrkandegivare, för företag noterade på Stockholmsbörsen?”* För att kunna besvara problemformuleringen och uppnå syftet med studien, har empiri samlats in genom skriftliga källor. Denna empiri har sedan analyserats med hjälp av statistiska metoder och slutligen kopplats samman med studiens hypoteser. Studiens hypoteser kan i vissa fall bekräftas men i vissa fall förkastas helt eller delvis. De faktorer som kan tänkas påverka bestyrkandet och som ligger till grund för studiens hypoteser presenterades i kapitel tre och dessa var *lönsamhet, storlek, branschtillhörighet* och användande av *GRI's riktlinjer*.

Genom den statistiska bearbetningen kommer studien fram till att det inte finns ett samband mellan hög *lönsamhet, branschtillhörighet* och användande av *GRI's riktlinjer* när det gäller val att låta bestyrka hållbarhetsredovisningen. Vidare visar analyserna att det inte heller finns ett samband mellan val av bestyrkandegivare och hög *lönsamhet* samt *GRI-användande*. Både när det gäller bestyrkande och val av bestyrkandegivare kan dock ett samband ses beroende på vilket mått som används för att mäta storlek. För båda beroendevariablerna finns det ett samband mellan större företag och val att låta bestyrka samt val av revisor som

bestyrkandegivare, om storlek mäts i *antal anställda* och *balansomslutning*. Däremot fanns inget samband mellan *omsättning* och val av revisor som bestyrkandegivare.

Ruhnke & Gabriel (2013) får fram ett svagt samband mellan lönsamhet och bestyrkande i sin studie och de hävdar därmed att det är storlek som är den faktorn som är av störst betydelse. Vilket även denna studie visar på. Ruhnke och Gabriel (2013) skriver att företag med lägre lönsamhet utsätts för påtryckningar för att reducera kostnader och uppfylla krav från investerare. De reducerade kostnader kan möjligtvis även innebära sänkning av agentkostnaderna vilket skulle förklara varför företag med lägre lönsamhet bestyrker i större utsträckning. Ruhnke och Gabriel (2013) använde sig av balansomslutning som en mått på företagens storlek i sin studie. Deras resultat var att storleken hade en signifikant bidragande effekt på modellens förmåga att förutsäga utfallet, i likhet med denna studie. En hög balansomslutning kan indikera på att det finns resurser hos företaget som gör det möjligt att göra miljöinvesteringar och det kan därmed ge en förklaring på den högre andelen bestyrkanden. Detta resultat visar på att frivilligt bestyrkande är drivet av ett självintresse. För att de stora företagen, som har möjlighet att publicera bra hållbarhetsredovisningar, är de som också låter dem bestyrkas. Storlekens samband med valet att låta bestyrka hållbarhetsredovisningen stämmer väl överens med PAT och agentteorin. Att större företag bestyrker i större utsträckning för att minska de politiska kostnaderna och undvika att bestyrkande blir en reglerad handling. Men även att större företag har fler högre agentkostnader som genom bestyrkande kan reduceras. När det gällde val av bestyrkandegivare och större företag var revisorer vanligast. De stora företagen utsätts för hård granskning av omgivningen bland annat på grund av att dessa påverkar omgivningen i större utsträckning än mindre företag. Att låta en revisor, med sitt goda anseende, bestyrka hållbarhetsredovisningen kan leda till ökad legitimitet i enlighet med legitimitetsteorin.

Resultatet i studien när det gäller branschtillhörighetens påverkan på bestyrkande, skiljer sig från vad tidigare forskare fått fram. En möjlig anledning till skillnaden i resultatet kan härledas till i vilket land undersökningen görs. Som nämnts tidigare är Sverige ett land som ligger långt fram när det gäller hållbart ansvarstagande, vilket också leder till att det inte bara är företag inom de sociala- och miljökänsliga som väljer att bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Just när det gäller branschtillhörighet och bestyrkande poängterar Perego och Kolk (2012) i sin studie att det inte bara är de sociala-och miljökänsliga branscherna som bestyrker utan det blir allt vanligare för andra branscher också, vilket tydligt

också ses i denna studie. Skillnaderna mellan de olika branscherna blir därmed mindre. Den institutionella teorin, som säger att företag inom en viss bransch anammar liknande idéer och strukturer för att likna varandra, kan förklara varför det inom vissa branscher är vanligt med bestyrkande medan det inom vissa branscher inte förekommer alls. Därmed kan sambandet anses förekomma mellan bestyrkande och branscher men sambandet ligger inte i vilken bransch som är "känslig" utan vad som är "normalt" inom branschen oavsett vilket typ av bransch det är. Detta kan förklara varför det är vanligt med bestyrkande inom Telekombranschen trots att denne inte tillhör en av de känsliga branscherna. Då bestyrkande av hållbarhetsredovisning är en frivillig handling är det enligt Deegan och Unerman (2011) en institutionell praktik och dennes process styrs av därför av isomorfism. När det gäller sambandet mellan branschtillhörighet och bestyrkandegivare kan ett samband tydas. För företag inom de känsliga branscherna är det vanligast med revisorer som bestyrkandegivare. Företagen inom de känsliga branscherna har ett större behov av att försäkra sig om att deras aktiviteter är uppfattade som legitima. Då det visats i tidigare studier (Zorio et. al., 2013) att revisorers bestyrkanderapporter är av högre kvalitet kan det vara en förklaring till varför de känsliga branscherna i större utsträckning anlitar revisorer som bestyrkandegivare. Revisorerna kan hjälpa dessa företag i processen att skapa eller behålla sin legitimitet.

En förklaring till att det inte finns ett samband mellan bestyrkande och GRI-användande kan vara att användandet av GRI anses räcka som en legitimitetshandling. Vid insamling av empirin observerades ett företag som menade att de på grund av att de använt sig av GRI's riktlinjer därmed inte ansåg det nödvändigt med ett bestyrkande. Detta då intressenter, i ett speciellt utformat GRI -index, kan se vilka saker företaget har redovisat i sin hållbarhetsredovisning (Castellum, 2014). Företagen som använder sig av GRI kan därmed anse att det inte krävs någon ytterligare kvalitetsstämpel som det innebär att anlita en revisor vilket också Zorio et al. (2013) hävdar. Vad som anses som legitimt kan förändras över tid vilket kräver att företag svarar till etikförändringarna i omgivningen (Deegan & Unerman, 2011). Eftersom processen med hållbarhetsarbete och företagens ansvarstagande är under utveckling kan samhällets etik och moral om hur företagen bör agera fortfarande också vara under utveckling. Därmed kan bestyrkande av hållbarhetsredovisning inte än anses vara den legitimitetshandling som hypotesen i studien syftar på. Vilket också skulle förklara att det inte fanns ett samband mellan GRI-användande och bestyrkande.

6.2 Teoretiskt bidrag

Utfallet i studien blev att fem av åtta hypoteser förkastades, en förkastades delvis och två hypoteser förkastades ej. Anledningen till att flera hypoteser förkastades kan bero på de teorier som hypoteserna i studien utgått ifrån. Felaktiga tolkningar av teorier kan ha lett till utmynnande i oriktiga hypoteser. Förkastning av hypoteserna kan också komma ur att teorierna är förenklingar av verkligheten och därför inte går att applicera på den. Exempelvis utgår PAT ifrån att agerande hos företagsledningen alltid drivs av ett intresse att maximera sin egen vinst vilket många forskare hävdar är ett antagande som är en alldeles för negativ och enkelspårig människosyn (Deegan & Unerman, 2011). Studien öppnar därmed upp för funderingar kring nya teorier som lämpar sig vid forskning kring ämnet bestyrkande och hållbarhetsredovisningar.

6.3 Samhälleliga följder

Denna studie bidrar till ökad förståelse när det gäller vad som påverkar valet att låta hållbarhetsredovisningar bestyrkas. En ökad förståelse kan vara en fördel för intressenter som använder sig att hållbarhetsredovisningen i beslut gällande företaget. En obestyrkt redovisning innebär inte nödvändigtvis att företaget inte agerar ansvarsfullt utan det kan handla om andra saker. Exempelvis en kostnadsfråga, svaga påtryckningar från omgivningen eller en känsla av att företagen utgör en tillräcklig legitimitetshandling genom användandet av GRI's riktlinjer. Vidare kan studien bidra till att intressenter till företag ifrågasätter och diskuterar vad som är avgörande för just deras företag.

6.4 Kritik mot studien

Denna studie har undersökt sambandet mellan utvalda faktorer och bestyrkande/bestyrkandegivare. En kritisk aspekt som också nämnts ovan är att en kvalitativ studie skulle kunnat ge en bredare inblick i vad som påverkar företagen i valet att låta bestyrka hållbarhetsredovisningen. Denna aspekt skulle vara bra att ha i åtanke vid framtida studier. Vidare har studiens branschindelning gjorts enligt Dagens Industris börslista sedan har de sociala-och miljö-känsliga branscherna klassificerats enligt tidigare studier gjorda om ämnet. Det finns en medvetenhet om att utfallet på resultatet skulle kunna bli annorlunda ifall branschindelningen gjorts utefter andra kriterier samt om andra klassificeringar gjorts för vilka branscher som anses sociala-och miljö-känsliga. Ett urval som resulterade i ett litet antal

företag gjorde det också svårare att använda sig av statistiska metoder, ett större urval skulle underlättat i analyserna av materialet då det minskar risken för slumpmässig variation, vilket i vissa fall inte kunde uteslutas i denna studie.

6.5 Förslag till fortsatt forskning

Under studiens process och genomgång av information om bestyrkande av hållbarhetsredovisningar har förslag på ytterligare forskning inom detta område framkommit. Denna studie fokuserar på sambandet mellan påverkansfaktorer och bestyrkande ur en objektiv synvinkel, vad som skulle vara intressant att undersöka är hur företagen ställer sig till frågan om varför/varför inte de låter bestyrka sina hållbarhetsredovisningar. Därmed skulle möjligtvis en kvalitativ undersökning med intervjuer riktade till ansvariga för det beslutet vara intressant. Med en sådan undersökning skulle även fler faktorer än de som undersökts i denna studie uppenbara sig som påverkandefaktorer. Då de integrerade hållbarhetsredovisningar ökar i Sverige skulle det även vara intressant att undersöka om dessa bestyrks i större utsträckning än de fristående rapporterna. Eller om det möjligtvis är så att dessa redovisningar bestyrks i mindre utsträckning då revisors uttalande i slutet av årsredovisningen även kan anses gälla hållbarhetsdelen?

Källförteckning

- AccountAbility. (2007). *The State of Responsible Competitiveness 2007: making sustainable development count in global markets*. Hämtad 2014-04-23, från <http://www.accountability.org/images/content/0/7/075/The%20State%20of%20Responsible%20Competitiveness.pdf>
- Alestig-Blomqvist, P. (2013, 9 december). Sverige släpar efter i hållbarhetsrapporter. *Dagbladet*. Hämtad 2014-04-07, från http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/sverige/sverige-slapar-efter-i-hallbarhetsrapporter_8807916.svd
- Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. Stockholm: Liber AB.
- Beets, S.D. & Souther, C.C. (1999). Corporate environmental reports: the need for standards and environmental assurance service. *Accounting Horizons*, 13 (2) ,129-145.
- Bergström, S., Catasús, B. & Ljungdahl, F. (2002). *Miljöredovisning*, Malmö: Liber.
- Brown, H.S., de Jong, M. & Levy, D.L. (2009). Building institutions based on information disclosure: lessons from GRI's sustainability reporting. *Journal of Cleaner Production*, 17. 571-580.
- Bryman, A. (2008). *Social Research Methods*. New York: Oxford University Press Inc.
- Dagens Industri. (2014). *Svenska börslistor*. Hämtad 2014-04-28, från <http://trader.di.se/index.php/trader?token=&id=&remembered=false>
- Dando, N. & Swift, T. (2003). Transparency and Assurance: Minding the Credibility Gap. *Journal of Business Ethics*, 44, 195-200.
- Carrington, T. (2010). *Revision*. Malmö: Liber.
- Castellum. (2014). *Årsredovisning 2013*. Hämtad 2014-05-23, från http://www.castellum.se/fileadmin/fileadmin2/Arsredovisningar/2013/Svensk/castellum_ar_2013/castellum-filer/pdf/Arsredovisning_2013.pdf
- Deegan, C. & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory*. Berkshire: McGraw-Hill Education.

Deegan, C., Cooper, B.J. & Shelly, M. (2006). An investigation of TBL report assurance statements: UK and European evidence. *Managerial Auditing Journal*, 21(4), 329-371.

Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.

DiMaggio, P.J. & Powell, W.W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160.

Ejvegård, R. (2009). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

FAR. (2010). *FARs Samlingsvolym: Revision 2014*. Stockholm: FAR Akademi.

FN-Förenta nationerna. (2012). *FN & hållbar utveckling, Rio+20*. Hämtad: 2014-04-08, från <http://www.fn.se/fn-info/vad-gor-fn/utveckling-och-fattigdomsbekampning/hallbar-utveckling/>

Gauthier, J. (2013) Institutional Theory and Corporate Sustainability: Determinant Versus Interactive Approaches. *Organizational Management Journal* 10, 86-96.

Gillet, C. (2012). A study of sustainability verification practices: the French case. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 8(1), 62-84.

Hindle, T. (2009, 17 november). Triple bottom line. *The Economist*. Hämtad 2014-04-08, från <http://www.economist.com/node/14301663>

Hodge, K., Subramaniam, N. & Stewart, J. (2007). Assurance of sustainability reports: impact on report users' perceptions of reliability. *Australian Accounting Review*, 19(3), 178-194.

IFAC, International Federation of Accountants. (2014). *About IAASB*. Hämtad 2014-04-16, från <http://www.ifac.org/auditing-assurance/about-iaasb>

KPMG. (2011a). *The Road to Integrated Reporting. A Benchmark on Intergrated Reporting*.

Hämtad 2014-05-06, från

<http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/corporate-responsibility/Documents/2011-survey.pdf>

KPMG. (2011b). *En granskning ökar värdet av hållbarhetsredovisningen*.

Hämtad 2014-04-07, från

<http://www.kpmg.com/se/sv/kunskap-utbildning/nyheter-publikationer/nyhetsbrev/ccsn-news/ccsn-news-2011/sidor/en-granskning-okar-vardet-av-hallbarhetsredovisningen.aspx>

KPMG. (2013). *Sverige tappar i hållbarhetsrankning*. Hämtad 2014-04-07, från

<http://www.kpmg.com/SE/sv/kunskap-utbildning/nyheter-publikationer/Pressmeddelanden/Pressmeddelanden-2013/Sidor/Sverige-tappar-i-hallbarhetsrankning.aspx>

2014-04-07

Lanis, R & Richardson, G. (2013). Corporate social responsibility and tax aggressiveness: a test of legitimacy theory. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 26(1), 75-100.

Laufer, W.S. (2003). Social Accountability and Corporate Greenwashing. *Journal of Business Ethics*, 43, 253-261.

Menatti, G. & Becatti, L. (2009). Assurance Services för Sustainability Reports: Standards and Empirical Evidence. *Journal of Business Ethics*, 87, 289-298.

Menatti, G. & Toccafondi, S. (2011). The Role of Stakeholders in Sustainability Reporting Assurance. *Journal of Business Ethics*, 107, 363-377.

Mock, T.J., Strohm, C. & Swartz, K.M. (2007). An examination of Worldwide Assured Sustainability Reporting. *Australian Accounting Review*, 17(1), 67-77.

Moroney, R., Windsor, C. & Aw, Y.T. (2012). Evidence of assurance enhancing the quality of voluntary environmental disclosures: an empirical analysis. *Accounting and Finance*, 52, 903–939.

Olsson, H. & Sörensen, S. (2007). *Forskningsprocessen*. Stockholm: Liber AB.

- Pallant, J. (2007). *SPSS Survival Manual*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.
- Park, J. & Brorson, T. (2005). Experiences of and views on third-party assurance of corporate environmental and sustainability reports. *Journal of Cleaner Production*, 13, 1095-1106
- Perego, P. (2010). Causes and Consequences of Choosing Different Assurance Providers: An International Study of Sustainability Reporting. *International Journal of Management*, 26(3), 412–425.
- Perego, P. & Kolk, A. (2012). Multinationals' Accountability on Sustainability: The Evolution of Third-party Assurance of Sustainability Reports. *Journal of Business Ethics*, 110, 173-190.
- Regeringen. (2010). *Effekterna av hållbarhetsredovisning*. Hämtad: 2014-04-08, från <http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/23/50/588f17ea.pdf>
- Ruhnke K. & Gabriel A. (2013). Determinants of voluntary assurance on sustainability reports: an empirical analysis. *Journal of Business Economics*, 83, 1063-1091.
- Sveriges Riksdag. (2013). *Årsredovisningslag (1995:1554)*. Hämtad: 2014-05-02, från http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/rsredovisningslag-19951554_sfs-1995-1554/?bet=1995:1554 - K6
- Simnett, R. (2009). Assurance of sustainability reports. Revision of ISAE 3000 and associated research opportunities. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 3(1), 89-98.
- Simnett, R., Vanstraelen A. & Chua, W.F. (2009). Assurance on Sustainability Reports: An International Comparison. *The Accounting Review*, 84(3), 937–967.
- Körner, S. & Wahlgren, L. (2000). *Statistiska metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Tann-Sonnerfeldt, A. (2011). *The Development and Use of Standards by Non-state Actors. A Study of the Dynamics of Regulating Sustainability Assurance*. (Doktorsavhandling, Lunds universitet). Lund: Lunds universitet.

Watts, R.L & Zimmerman, J.L. (1978). Towards a Positive Theory of the Determination of Accounting Standards. *The Accounting Review* 53(1), 112-134.

Zorio, A., Benau-Garcia, M. A. & Sierra, L. (2013). Sustainability Development and the Quality of Assurance Reports: Empirical Evidence. *Business Strategy and the Environment* 22, 484-500.